

Táncpróba a budapesti VI. kerületi állami felsőbb leányiskolában.

THE GRESHAM

életbiztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók:

Osztériai fiók:

Budapest, Ferencz József-tér 5—6., Bécs, Gisellastrasse 1. szám alatt,
a társaság házában. a társaság házában.

A társaság vagyona 1895 december 31-én kor. 147,562.080.—
Évi bevétel biztosítások és kamatból 1895 decz. 31-én » 27,094.875.—
Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések s vissza-
vásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) » 321,644.530.—
Az 1895. évben a társaság 8761 kötvényt állított ki » 32,267.300.—
összeg értékben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a
társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal díjmentesen szolgálnak az
osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a
magyar-osztrák fiókok.

Első magyar
gazdasági gépgyár részvény-társulat.

Ekegyártásra
külön szakosztály.

Gőzcséplőink

a tökéletesség legmagasabb fokán állanak.

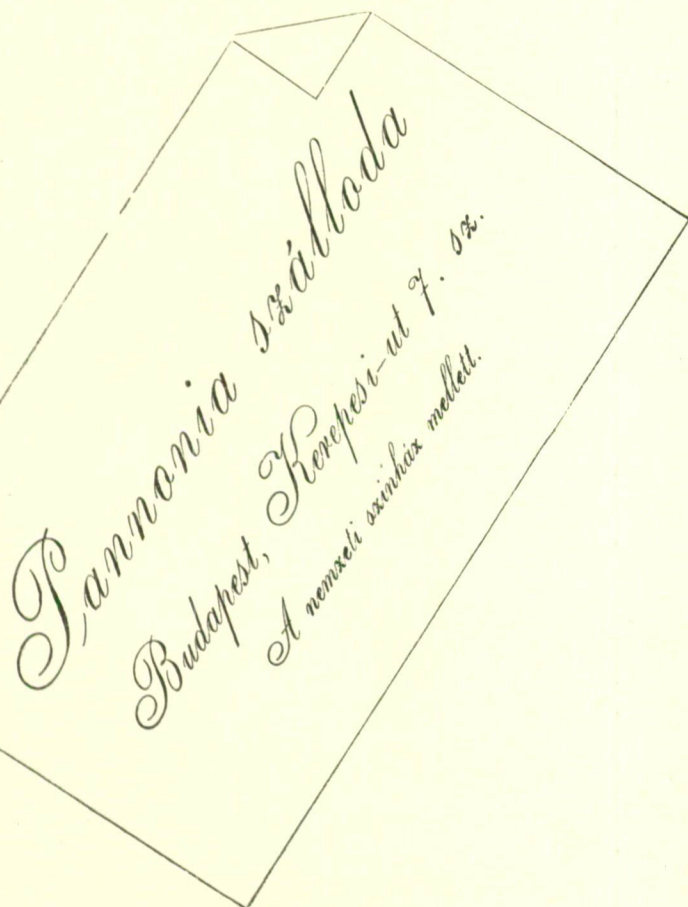
Magyarország legnagyobb és egyedüli **Gazdasági gépgyára**, mely a gazdálkodáshoz szükséges **összes gazdasági gépeket** gyártja.

Részletes árjegyzékkel és szakbavágó felvilágosítással díjmentesen szolgálunk. — Kérjük minden kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Különlegességek borkészítési gépekben.

Első magyar gazdasági gépgyár-részvény társaság Budapestben.

Csimre ügyelni tessék!

Hol keressük
a legjobb
arczport?

Kérjük a
Müller J. L.
féle

Blaha-Serail-Pouder-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznőnk kedvelt arczporát, mely úgy nappal, mint éjjel használva, minden arczpor között a legjobb; kiváló szakemberek által megvizsgálva, végülleg tisztának és teljesen ártalmatlannak találtatott. Mint pipereszor nélkülözhetlen, az arczbőrnek a legszebb fehér szint, üdéséget, szépséget és pirt kölcsönzi.
Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt.

Crème Pompadour,

ez azon szer, melylyel a híres Pompadour asszony csodás szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártalmas lett volna. A »Crème Pompadour« az arcz és kéz bedörzsölésére használják reggel és este, azután »serail pouderrel« lesz behintve.

Kapható a gyárosnál **MÜLLER J. L.** Egy tégely 1 frt 60 kr.

illatszer- és pipereszappan gyári raktára

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. sz. alatt.

Nagy raktár rendkívül jó minőségű fog-, haj-, ruhakefékben és fésűkben.

Utánzásoktól óvatik.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égvényes
SAVANYU-KUT

Bekötési táblák

„A HÉT“ XIII. és XIV. kötetéhez elkészültek és kötetenkint 1 frt 30 kr. előleges beküldése után portomentesen kaphatók.

MÉGBEJEL MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre fr. 10.—

Félévre > 5.—

Negyedévre > 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— © — Budapest, április hó 25. — © —

Krónika.

A csátaterről.

— ápr. 23-án.

»Gyönyörű Larissza...«

Most már magam is látom, hogy rettenetes nagy smok vagyok. A képzelet nem aktuális ágyuszóval tölti be a fületem, hanem ezzel a két saphoi sorral:

»Bár nem oly gazdag mezeim határa
Mint Tarentum vagy gyönyörű Larissza...«

Meg vagyok vele rontva. Szüntelenül skándálom magamban; és bár szeretnék szabadulni tőle, még fenszóval is el-elmondom: »Gyönyörű Larissza...« valamint hogy dudolni szoktuk kinünkban a fülünkbe ragadt nótát, mikor feledni akarjuk.

És azon töprenkedem: a mai »gyönyörű Larissza« látása mely érzelmeket kelt vala Berzsenyi Dánielben. Ki bírja-e heverni a táblabíró-klasszikus fantáziája a gyilkos csalódást; és ha kibírja, bírja-e oly gyorsan, mint egy archaeologusé? Azt hiszem, mégis csak a régiségbuvár látja meg könnyebben és előbb a föld, a nép és az emberalkotta dolgok szörnyű pusztulása közepett a régi Hellászt. A poéta lelkében Homér szavára teremtődött meg a görög világ. Isteni mese, semmi más; és mert mese, nem tűr meg realist. Legott vége, ha adatnak kézzel fogható elemek: ezekből rakd össze. Az archaeologusnak pedig ép ez kell az ő rekonstruáló munkájához. Hát az ő agya veleje is belelódul, mikor az »authenticus színhelyen« minden más, mint amit otthon, könyvesházában szerves egészszé kögített; de kiheveri a keserves rázkódást. És építeni kezd mindent. Kezdi az égen. Ez az örökös szélből felhőtlen, sötét mennybolt valamikor nyájas volt, ez a hol fagyos, hol perzselő éghajlat enyhe; a szilaj bőra azért rohan a tenger felé, mert ezeket a kétségbeesett kopár hegyeket hajdan erdőségek koszorúzták; ami ma komor, egykor mind mosolygott; ami ma kicsiny, szegény és rút, valamikor mind nagyszerű, dús és szép volt... Ez a becsületes archaeologus, azt hiszem, már napok mulva az ő Görögországában jár, teoriáinak győzelmétől *wonneberauscht*, mert megtalálta, amit csak keresett. De a poéta nem lel meg semmit, csak vesz, csak veszhet. Rabolja minden. Még a Parthenon szentiségét is elrabolja tőle Athene, az utálatos Athene, ez az otromba építkezésében félig német, félig dél-olasz város,

melynek népe valami nemzetellen boltoshad, szintelen, csunya, közönséges, európai és az az egész élete, hogy hajnaltól éjjelig a ronda kis kávéházak előtt csörgeti a kockás serleget.

A »gyönyörű Larissza?« Boldogtalan, kopár vidéken nyomorult mezővároska; színe már nem keleti — elveszett hát ez az egyetlen kedvessége is — de még semmilyen. Tessék egy erdélyi oláh falut képzelni, kivéve hogy a kalyibák fedele lapos és csöves zszindelyü. A monumentális épületek még nem jutottak el Orsova nagyszerűségéig. Az emberek egy része fuztanellát visel (az ó-görög szobrok redőinek hirmondója ez a szásrétü gyolcs szoknya), de ha hideg szél fuj, a Rothberger európai magazinjaiból husz év előtt kimustrált kabátot ölt fölébe. Minden keverék, minden kezdődés, minden indulás valami határozatlan irányba. Csuf, közönséges, szomorú.

Hiába akarok igazságos lenni, hiába gondolok rá, hogy hát mikor mi kezdtünk kibontakozni a hódoltságból... Nem, ez a sivárság nem is szánandó, hanem gyűlöletes. Ilyen sohasem lehetett a magyar, rabságban sem. Az új görög nép azt a bántó gondolatot kelti bennünk, hogy nem dolgozik. Amilyen eleven és bátor a tengeren, olyan tunya és gyáva a szárazföldön. A tenger az örök, a változatlan, munkásaival együtt; a föld elpusztult és vele a hozzá tapadt nemzedékek. Athenében vagy nyolc-szor fordultam meg és láttam ott Görögországnak csaknem minden vidékbeli katonaságát. Az ember igazán elképed, olyan csenevész e nemzet fegyverfogható ifjusága. Legszánalmasabbak — ó szatira! — a spártai ezredek. Szinte azt hisszük, csupa tizennégy-tizenöt éves czingár fiu van ez esetlen; félig francziás; félig németes uniformisokba bujtatva. Vánszorogva czipelik a vállokra fektetett puskát. Hihetetlen ez a degenerálódás. Az ősi délczeg faj a szigeteken él és belőle telik ki a görög hadi tengerész, mely nemcsak legénységében, de vezetésében és föl-szerelésében is kitűnő.

A töröknél ép megfordítva van a dolog. Az az éhes, rongyos nizám, ki nem ismeri a haza szót és Alláhért rohan a harciba, még mindig a világ legjobb katonája. De a török hadi tengerészlet nyomoruság, sőt rosszabb a nyomoruságnál: operett. Az oszmani évszázadokon át ügyes és vakmerő hajós volt, kalózos vízi hadakozása félelmes. És hajóhadát elpusztította nem Navarino, hanem a gőz, a bonyodalmas tudományyá fejlődött hadi tengerészlet. Ameddig csak arról volt szó, hogy vitorlákat forgasson a jó török és sort löjjön nehéz ágyuival, vagy ép csáklázva fogja el az ellenséges gályát és átmásszon

rá dulakodni: addig nem fájt a feje. A bolond angolnak azonban eszébe jutott, hogy a fregattákat ezentul vasból kell kovácsolni; az ingyen szélnél pedig jobb mozgató erő a drága kőszén. Ámde a vas rozsdásodik. Jaj, hogy rozsdásodik! Méltóztattak már rozsdát látni? Én is azt hittem, hogy láttam; pedig dehogy láttam, míg nem álmélkodtam a konstantinápolyi Aranyszarv belső végében veszteglő török hajóraj véghetetlen nagy rozsdásságán. Az Angliában száz milliók árán vett pánczélos óriások, toronyhajók, kosorru czirkálók és torpedónaszádok légióját pusztította itt az aczél nyavalyája, a vashydroxyd. Hát még belül, a gépek szövevényes rejtekeiben, micsoda pusztulás volt ott! A török ember gyűlöli a masinát. Csak egy szükséges masina van a világon: az óra. Minek más? Kivált ilyen veszett, boszorkányos szerkezetek. Gőzkormány. Dinamo. Hidraulikus emelőgépek az ágyuk alatt. Ki tanulja meg, hogy kell velök piszmogni? A legtöbb török hadihajó tüstént lomtárba került, mihelyt lejöttek róla az angol gépészek, akik Londonból elkormányozták Konstantinápolyig. Ami hajó mégis tudna egy kicsit mozogni: annak vagy szene nincs, vagy ha szene van, makranczos a masinája. Rettenetes ez a gyámoltalanság. Példátlan példája az az eset, mikor a mostani szultánnak eszébe jutott, hogy Japánba, a mikádóhoz küldi holmi ajándékokkal egyetlen hasznavehető pánczélos hajóját, az *Ertogrult* és ez a minden modern vívmánnyal elhalmozott angol aczélóriás ott veszett Kelet-Ázsia vizein, mert a török tengerészek nem tudtak vele bánni. Még a patkányok se menekedtek meg belőle. Ismertem egy ott veszett kapitányt, Mehemed Rusdi efendit. Ettől a jó embertől azt kérdeztem egyszer: tudja-e, hogyan kell a kronometer pontosságát ellenőrizni? Azt felelte: az az órás dolga. Hogy van Jupiter és Jupiternek holdjai, arról nem is hallott szegény. A régi időkben pompás, vitéz parti corsar lehetett volna ez a boldogtalan. Őt is a tudomány ölte meg.

A görög hadi tengerészet, ha számra kicsiny is, tudásra és készsége óriás a törökhöz képest. A ragyogó Hotchkiss-revolverágyuktól a torpedó szolgálattig minden teljes, pontos és hibátlan e flottában. Tisztjei tudományos emberek, mint tengerészek és mint taktikusok: a legénység iskolázottsága egy szinten van akár az angoléval. Ez az erő csak győzedelmeskedhetik azon a szegény gyöngéségen.

Hogy mi lesz egyebüttl és mindenüttl? Ha én azt tudnám, nem írnék garmondot, de még cicerót se, hanem vásárolnék néminemű hitelrészvényeket és lennék ur. Mint-hogy azonban nem tudok semmit, nem is igen töröm a fejemet. És így cselekszik most mindenki. A mi világunk pszichológiájának történetében alig volt egyhamar ilyen apathikus korszak, mint ez a mostani. Bolgárország apró ármányai, de még a délafrikai mozgalmak is nagyobb kavargást idéztek elő Európában, mint ez a háboru. Mert most béke van és mindenki a békét akarja. Hogy lesz, mint lesz holnap? Mozdul-e seregünk dél felé, mozdulok-e én föl a várba, a honvédelmi miniszteriumba, piros ajánlati lapommal? Azt nem tudják kormányok, parlamentek, alkotmányos országok, melyek pedig disputálni,

és lázongani szoktak altiszti kardbojtok czérnájának a színe miatt és érdeklődnek: hogyan áll Mocsoládon a nép-párt. Aki tud és akar és cselekszik, az vagy tiz-tizenöt uriember széles Európában, egyébiránt nem törődik se 358 millió emberrel, se 358 millió nyomtatott betűvel, se 358 millió mindennel. Csak legalább afelől volnék bizonyos: vesz-e hitelrészvényt vagy sem?

Jaákh.

P á n.

*Szent erdők mélyén, árnyas ligetekben
Hétágú sípon fujt egykor danát
— Ah, mindig csókba halt e nóta át —
Ölébe bódult attól önfeledten
Dryád, bachansnö, nympa és najád.*

*És valahányszor elhangzott danája,
Ugy rémlett: új dalt zeng a csalogány,
És új dalt zeng a költő, valahány...
S új eszme villan a tudós agyába
S új rés szakad nagy titkok fátyolán.*

*És valahányszor egy-egy csókot orzott:
Föld, lég és víz mámorban veszkeltet,
Szerelmes vágy járt át minden szívet
S feledve bűt és nem ismerve gondot,
Ugy súgta ő meg: itt a kikelet!*

*Rég volt... A szent erdők helyén azóta
Száz város nőtt: zúgó körengeteg
És emberek haltak meg s istenek, —
De ma is szép a fülemüle-nóta,
S mint egykor, épp úgy zöldül a berek.*

*S a szív mint rég, épp úgy gyúl szerelemre,
És száz titkos vágy, száz fésző talány
Teremtő lázat ont mint hajdanán...
Ah, egy egész mindenség zengi szerte:
Nem halt meg, él, — él mindörökre Pán!*

Telekes Béla.

Azt mondják pénz nélkül semmit sem lehet megcsinálni, valójában azonban a pénz sokkal többet ront, mint amennyit megcsinál.

*

Minél kevésbbé forr a vérünk
A nőknek udvarolva: ők
Annál jobban epednek értünk
S biztosb hálóba ejthetők.
Sőt a sivár romlottság hajdan
Dicsőségét kereste abban,
Hogy érzem és szeretet
Nélkül dobzódva élvezett.

Puskin.

Brunswick.

Írta: AMBRUS ZOLTÁN.

A nagy hazafi makacsul vonakodott meghalni. A doktorok álmélkodtak; a riporterek kétségbe voltak esve.

— Csak azt tudnám — szólt egyikük, akit társai a külvárosi Stanleynek neveztek — haza utazzam-e, vagy maradjak? Végre is nem teletelhetünk itt s a milyen átkozott malőröm van, mialatt én a vasuton alszom, ez itt beadja a kulcsot.

Az asszisztens vállat vont.

— Én csak annyit mondhatok önnek, hogy minden perczen meghalhat.

— Igen, hisz mindnyájan halandók vagyunk. De, ugylátszik, ez az egy nem.

— No, most csehül van Reggelre azt hiszem, el fog készülni.

— Ezt már egy hete ígéretik; ő is, ön is. Nos, én tisztelem az ön tudományát, doktor ur; de neki már nem hiszek. Erős a gyanum, hogy ez a vén ember még mindnyájunkat el fog temetni.

— Akkor hát nyugodtan haza utazhatik.

— Engem nem is a meggyőződés tart itt, hanem csak az, hogy a többiek maradnak. Én már ismerem az öreget. Mikor először haldoklott, a *Szabad Sajtó*-nál voltam. Kiszédítettük az életrajzát, s a szegény Timár Endre — hisz ismerte! — egy gyönyörű nekrológót írt róla. Azóta gardedámok lettek a bálozó lányokból; Timár Endre régesrég a földben van; a *Szabad Sajtó* megbukott, ön már aligha emlékszik erre az ujságra. Most három éve újra megtréfált mindnyájunkat. Egy hétig vezetett bennünket az orrunknál fogva; valamelyik esti lap már el is parentálta. S akiknek a holt hírét költik, azok, mint Lombroso helyesen jegyzi meg, nagyon sokáig élnek.

— Ezt a tudomány még nem bizonyította be. De ha önnek ilyen erős a meggyőződése...

— Mégis szeretném tudni, mit mondanak a professzorok.

— Ön ismeri a diagnozist. A halál percét ők se tudják előre kiszámítani. Schubert tanár még nem adott fel minden reményt. Ez minden, a mit mondani tudok.

— Igen, Schubert tanár az a magyar Morell Mackenzie, aki még akkor is reménykedik, mikor a pácziensnek már az orra hegyén a lélek. De meglássa, ez egyszer neki lesz igaza.

— Ohó, ne tessék kicsinyelni a Schubert tanár külön véleményét. Az emberi szervezet nagyon bonyodalmas valami s ilyen bokrétajánál a betegségeknek... Higgye el, egy kicsit sötét van odabenn. De ennek az embernek csodálatos szeme van. S ki tudja, hátha önöknek lesz igaza?! Schubert tanárnak és önnek!

Az asszisztens mosolyogva búcsuzott el az ujságírótól. Eldobta a cigarettáját s visszament a betegszobába.

— Tehát: várjunk — sóhajtott a külvárosi Stanley — Ha van az öregben egy csepp lovagiasság, sietni fog, s az esti lap számára hunyja be a szemét. Ennyivel tartozik nekem.

A riportereknek egyébként nem volt okuk panaszsra. Ellátták őket minden földi kényelemmel. Mindegyik külön szobát kapott, pompásan szolgálták ki őket s egy hét óta ők voltak a kastélyban a legnagyobb urak.

Meg tudták becsülni ezt a jómódot és éltek vele. Elszítták az összes vastag szivarokat, gorombáskodtak a szakácscsal s egyikük, a ki kora ifjúságában bádogoslegény volt, öltöztette és vetkeztette magát.

Többnyire a billard-szobában tanyáztak, mely ezekben a napokban valóságos kávéházzá nőtte ki magát. A

billard-szoba meglehetősen távol esett a haldoklótól; itt szabadon adhattak kifejezést a kártya közben támadt nézeteltéréseknek.

Megízlelték a szokatlanabb élvezeteket is. Néhányan megtanultak horgászni; mások, akik a törvényszéki csarnokon kívül az alanyi költészetet is kezelték, egész nap a hattyukat és a pisztrángokat etették.

A hattyuk és a pisztrángok csudálkozva néztek rájuk; most láttak először zsurnalisztát.

Este rendesen fölkerelkedtek s behajtottak a közeli kisvárosba. A leveleiket meg a telegrammjaikat bevitte volna a vadász is, de nem tudtak elleni éjjelezés és női zenekar nélkül. Az igazat megvallva, a haldokló egy kicsit alkalmatlan volt nekik.

Akkor este is éppen erre a kirándulásra készültek. A külvárosi Stanley kijelentette, hogy fulladjon meg a notre-damei toronyőr, ha ő három tour-nál többet játszik, s ez a férflas kijelentés általános helyesléssel találkozott, mert a Vasgyárosnak csufolt ex bádogos vesztett s ezt mindenki méltányosnak találta.

A nagy ebédlő teli volt füsttel s a falakról Thurzó nádor, meg a többi ősök kancsalul néztek le a csillár alatt zajongó különös társaságra.

— Mesés! — kiáltott fel a külvárosi Stanley.

A mesés dolog az volt, hogy a harmadik felső nem jött be. Kétségtelenül hozzá igyekezett, de valahol eltévedt, a szegény.

Ez a megfoghatatlan eset arra indította, hogy fölkeljen s kijelentse, hogy soha többé kártyát nem vesz a kezébe. Mialatt ezt az ünnepies fogadalmat súlyos kötelező nyilatkozatokkal erősítette, valaki megérintette a vállát.

Az asszisztens volt, akit ez a társaság némi irigységgel a Hölgyek Örömeinek nevezett el.

— Tudja-e, mi ujság? — szólt a külvárosi Stanleyhez. — A beteg jobban van!

— Komolyan beszél?

— A legkomolyabban. Fordulat állott be, s most már igazán nem lehetetlen, hogy fellábad.

— Ön tréfál!

— Kérdezze meg Schubert tanár urat, aki azonnal itt lesz.

A professzorok közül Schubert doktor volt az egyetlen, akit a riporterek koronkint megcsíphettek. A többiek szökdöstek előlük s ha csak teheték, elzárkóztak a szobáikba. Az öreg ur azonban láthatóan jól érezte magát közöttük. Ennek az általánosan ismert, nagy, csupasz koponyának, mely a maga enormis méreteivel mindenkire azt a benyomást tette, hogy a golyó meglapulna rajta, volt egy gyöngéje. Tulságosan szerette a szépet; sokkal inkább, mint egy öreg tudóshoz illett volna. S a szépet minden formájában szerette; nemcsak a szép képeket, metszeteket és regényeket, hanem a szép lányokat is. Feslett életének ugyan nem igen lehetett mondani; ó, teljességgel nem. De vidám öreg ur volt, a ki az utcán utána nézett a masamód lányoknak.

A fiatalságát és a férfikorát egészen a tudományának adta oda; ötven esztendőskoráig mindig sok dolga volt, soha se ért rá élni. S ezt egy kicsit megbánta. Ami a szerelemből poézis, azt midőrokre elmulasztotta; s nagy-későn valami nosztalgia fogta el, ha a szerelmi regények édes semmiségeire gondolt. Egy világ, amelyet nem fog megismerni soha! A kor s a vele járó csendes megadások lehűtötték tudománya iránt való nagy, egyetlen szenvedelmét; s ez az öreg feleség most már csak azt juttatta eszébe, hogy mit áldozott érte. Mődfelett imponáltak neki, akik kihasználják a fiatalságukat; s csak a fiatalok közt érezte jól magát.

Meg az antikvárius boltokban. Mióta közönbösebb lett a tudománya iránt, egy új passzió fejlődött ki benne,

mely már-már nyakára nőtt a másoknak, a nagyoknak. A gyűjtés, a szép dolgok és a ritkaságok mániája. Ami szabad ideje volt, a műárosoknál és bukinistáknál töltötte; minden kedves volt neki: a porcellán, a bronz, a képek és a metszetek, az email és az elefántcsont, a ritka elzevirek és a divatos regények. A belletrisztika nagyon vonzotta; úgy találta, hogy mindent összevéve, a költő az, aki legkevésbé hazudik s a legkevésbé téved. Az antikvárius boltokban összeismerkedett egy pár firkászszal s órákig elvitatkozott velük. Azok a tanítványai, akiket megbuktatott, szép szellemnek csufolták s talán igazuk volt.

Mások azt fogták rá, hogy nagy reklám-hős, aki úgy vadászik a zsurnalisztákra, mint egy kis színész. Annyi bizonyos, hogy bár nem volt nyájaskodó természetű, a zsurnalisztákkal mindig szóba állott. Ő, nem a reklámért. barátokozott velük — reklámra már régen nem volt szüksége — de tetszett nekik a fiatalságuk, vidám felületességük, impertinens tudatlanságuk és minden akadályon győzedelmeskedő vállalkozó szellemük. Aki maga a bizonytalanság, a kétség és a skrupulus, mindig örömmel fogja látni, hogy vannak szerencsés természetű lények, akiknek agilitását nem csökkenti semmi kételkedés s akik a gyermekek gyanutalan merészségével, vigan sétálnak végig tüzön, vizen, minden poklokon.

Most is szívesen vetette alá magát a vállalatnak s készséggel felelt a külvárosi Stanley minden kérdésére. Oda adta neki az utolsó bulletint s részletesen magyarázta, milyennek találta a beteg állapotát.

— Eszerint a tanár ur azon a nézetben van, hogy betegünk fel fog épülni?

— Hogy felépülhet.

— S ez a kedvező fordulat?

— Reményt nyújt arra, hogy holnap határozottabban beszélhetek.

— Szóval: a beteg jobban van?

— Igen.

— S valószínűnek tartja a tanár ur... bocsánat, hogy nem hagyom békén vacsorálni, de nagyon érdekelne az is: mi a föltevése, a várakozása?

— Ha sejtelmekről beszélünk: azt hiszem, hogy igenis életben marad.

— Nem lesz kellemetlen a tanár urnak, ha ezt is megtelegrafálom?

— Ahogy tetszik. De ismétlem, ez ma még csak előérzet.

— S az ilyen sejtelmek, előérzetek épp úgy megcsalhatják...

— Épp úgy megcsalhatnak, mint egy vén asszonyt. Hisz ha csupán a sejtelmeink csalnának!

— Többször. előfordult, hogy tanár ur tévedett a diagnózisban is?

— Meghiszem azt! Olyan vén legény vagyok! S aztán... ismeri ön a színészeket? Igen? Nos, akkor ismeri azt a kitűnő művészt is, a kit a többiek a Mesternek neveznek.

— Igen

— Tehát: a Mester egyszer elragadtatással beszélt valami új szindarabról s nagy sikert jósolt neki. »Mester — kérdezte tőle valaki — nem csalódik ön néha, mikor sikert vagy bukást jósol?« — »Dehogyan nem! — felelt a Mester diadallal — mindig csalódom! Mindig!« Ha teljes őszinteséget kívánna, nekem is ilyenformán kellene felelnem. És mindnyájunknak. Talán nem fedtettem annyiszor, mint tudós kollegám: Kopp — azok közül, akiket ő halálra ítelt vagy tizezer ember szaladgál a világban, — de talán csak azért, mert nem volt akkora praxisom.

— Tartok tőle, hogy a tanár ur csufolódik velem.

— Szó sincs róla. Bizonyára én is meg tudom különböztetni a sólymot a gémtől s a náthát nem tévesztem

össze a sárgasággal, de a nehéz esetekben: félve, lábujjhegyen járkálunk és gondolatlanul bámulunk magunk elé, mint azok a gyermekek, akiket, mikor a háziasszony vajdik, becsuknak egy félig világított szobába s a kik csak a szemüket meresztik, de nem értik, ami körülöttük történik.

— És ezt a tanár ur mondja? Akinek, mindenki tudja, csudálatos szeme van. S akinek úgy a tudása, mint ama bámulatos intuíciója...

— Bámulatos intuíció! — morgott az öreg ur. — Olyan nincs! Azaz, hogy én csakugyan ismertem valakit, aki rendelkezett ilyenekkel... Az már tudott diagnózist csinálni, az igaz. De ő is tévedett egyszer. És rettenetesen tévedett.

A többiek is figyelni kezdtek.

— Ez a valaki egy kutya volt. Brunswicknak hívták.

Az öreg ur kiitta a borát, rágyújtott egy szivarra s miután félszeggel kiélvezte a maga kis szinpadi hatását, folytatta:

— Brunswick és én jó barátok voltunk, mert én még akkor kis fiú voltam s a kis fiúk meg a nagy kutyák mindig igen jó barátok. Nem tapasztalta ön, milyen gyöngéd tud lenni egy nagy dog egy kis ember iránt? Ugy látszik, az intelligensebb kutyákban is van valami stréberség; ők is vágyódnak a magasabb körökbe s megérik, hogy a nagy rendi különbségnél fogva, ők csak a kicsiny emberek czimboraságára aspirálhatnak. Egyébként a rendi különbség köztünk nem is volt valami jelentékeny, mert Brunswick az állomás-főnök kutyája volt, én pedig a pálya-őr fia. De az, hogy Brunswick az arisztokracziához tartozott, én meg a demokracziához, egy cseppet sem zavarta meg a barátságunkat.

Mondhatom önnek, hogy büszke lehettem a barátomra. Gyönyörű, telivér dán dog volt, aminőt nem látni faluhelyeken. Az állomásfőnök egy állatkerti sorsoláson nyerte; nem tudta eladni, hát megtartotta.

A Brunswick úgy élt Mező-Laborczon a ronda falusi kuvasok között, mint egy száműzött király. Csak néha, nagyritkán, az ifjúi álmok idején, ereszkedett le rendjének gyöngédebb neméhez, egyébként nem barátkozott a hozzá tartozókkal, legfeljebb az igazságos bíró szerepét játszotta közöttük. Ön bizonyára olvasott néhány könyvet az állatok lelkeről s azért aligha érdekelnék azok az apróságok, melyekkel Brunswicknak az értelmességét jellemezhetném. Nem untatom tehát ezekkel a részletekkel s csak azt jegyzem meg, hogy Brunswick karakter volt, aki védelmezte a gyöngét, igazságot tőn a kutya-társadalom súlyosabb vitáiban s amellet a lehető legkomolyabban fogta fel házőrzői hivatását. Rettegett tőle minden tolvaj és minden kóbor kutya s nem tulzok, ha hozzá teszem, hogy Mező-Laborczon ő volt a rendnek leghivebb őre és legerősebb támasza. A magyar államvasutak részéről minden esetre mulasztás történt, ha Brunswickot nem részesítették semmiféle kitüntetésben. De erre talán nem is vágyakozott; Laborczon köztisztletnek örvendett s ezzel beérte. Mert szerény volt, de nem igénytelen s nem hallgathatom el azt a gyöngéjét, hogy az elismerés, a dédelgetés és a dicséret láthatóan jól esett neki. Mikor egy-egy érdemes cselekedet után megsimogatták nagy bolond fejét s az öreg állomásfőnök borizü, mély basszus hangján elmondta neki egy párszor, hogy: »Brunswick, du bist ein braves Thier!« szeme büszkeségtől csillogott s olyan becsületesen nézett gazdájára, hogy mindnyájunkat elérékenyített. Az ilyen ünnepies jelenetek után büszkén öleltem át barátom hatalmas nyakát s aztán boldogan galoppoztunk a mezőre.

Brunswicknak a jó hire eleitől fogva meg volt állapítva, igazi hivatását. azonban csak később ismertük fel.

Egy nap veszett kutya rohant keresztül a falun; megmart néhány szegény állatot s a vasvillás emberek nem tudták beérni. Hogy, hogy nem, Brunswick, aki különben egész nap az állomáson lustálkodott, egyszerre a hely színén termett, üzőbe vette a szerencsétlen párát, eléje került s egy *salto mortale* után torkon harapta. A következő pillanatban a veszett eb élettelenül hevert a gyepon.

E dicsőséges kaland után szegény barátomat becsukták. Megfigyelés alá vették, amint ma mondanók. Óvatosságból beadtak neki egy pogácsában megsütött legyet — Mező-Laborczon azt tartották, hogy ez kitűnő profilaktikus szer a veszettség ellen — s kilencz napig aggodalmasan kínálgattuk neki a vizet. Ivott, mint a gödény s végül: nem lett semmi baja. Tized napra kieresztették fogságából

Ez a kis esemény legendás alakká tette ifju rugaszkodásaim hü osztályosát. Nem féltünk többé a veszett kutyáktól, akik pedig országgyűlést tartottak a környéken; nyugodtan vártunk minden attakot s ha gyanus ebet jeleztek valahonnan, biztosra vettük, hogy: »Brunswick majd végez vele.« Mihelyt idegen kutya jelent meg a faluban, barátomat azonnal »készlenlébe helyezték «

— Hol van Brunswick? Elő kell hozni Brunswickot.

S a derék dán fényesen, gyönyörűen felelt meg a beléje helyezett bizalomnak. Rövid idő alatt egy tucsat veszett ebet pusztított el s ezekből az élet-halál harcokból ő maga mindig épen, sértetlenül került ki. A laborczi közvélemény azt tartotta, hogy Brunswickon nem is fog a veszettség; egyesek a pogácsában sültöt légynek tulajdonítottak csodatevő erőt. Ha nem elégszünk meg ezekkel a magyarázatokkal, azt a föltevést kell elfogadnunk, hogy Brunswick mindig érintetlen maradt a küzdelemben, ha ugyan küzdelemmel jár az a gyors operáció, amelyet minden egyes esetben alkalmazott. Mint Jack The Rippernek, a rémes hasfelmetszőnek, neki is meg volt a maga saját külön módszere; s áldozatait meg lehetett ismerni a torkukon tátongó rettentő sebekről. Mindig ugyanarról a helyről szakított ki egy darabot, úgy, hogy a megtámadott őt nem marhatta meg. De ha virtusa csak ennyiből állott volna, mindezt nem beszélném önnek.

Brunswick azonban — s ez már különösebb — nem volt vak eszköze a mező-laborczi közbiztonságnak; inkább tanácsadója volt. Brunswick nem szolgált az embernek; hanem jót tett emberrel, kutyával.

— Azt hiszem, tanár ur, a kutya más nézetten voltak — szólt közbe a külvárosi Stanley.

— Akkor nem volt igazuk. Az én derék barátom igen sok kutyának megmentette az életét. S többet mentett meg, mint amennyit kivégzett. Brunswick distingvált. Elbánt a veszett ebbel, de mikor ártatlanul gyanúsított állatot kergettek eléje, megnézte a pácienszt s aztán szépen, nyugodtan visszafordult. Azokat, akik jobbak voltak hírüknél, Brunswick nem bántotta.

Akkor még semmit sem tudott a világ a virus rabcusról, de az én barátom értette a dolgát. Ha futni hagyta, a kutya nem volt veszett.

S a diagnózisa mindig bevált, csodálatosan bevált. Egyszer azonban...

*

A tanár elhallgatott, mert keresték. A komornyik jött utána.

Halkan mondta el a jelenteni valóját, de az öreg ur nem csinált titkot a dologból:

— Az ujság az, hogy számár voltam. Beállt az agonia.

Letette a szivarját s követte a komornyikot.

A külvárosi Stanley másnap kétezer sornyi táviratot és express levelet expediált haza. Csak a temetés

után találkozhatott a tanárral, a gyorsvonat étkező kocsijában.

— Tanár ur nem fejezte be a Brunswick történetét.

— Nem fejeztem be? Nos, az egyetlen lény, a ki igazán tudott diagnózist csinálni, egyszer tévedett. Rettenetesen tévedett. Futni hagyott egy veszett kutyát s ez megmart három vagy négy kuvaszt, meg egy nyolcz esztendősi fiut.

A tanár rosszkedvű volt.

— Tudja, az ember, mikor bakot lőtt, tovább megy, Brunswick-kal nem így történt.

Az állomásfőnök, talán hogy több vigyázatra serkentse, kegyetlenül elkorbácsolta szegény barátomat. Brunswick ebből megértette, mekkora hibát követett el. Nemsokára elpusztult a szegény; azt hiszem, szégyenében halt meg.

Nagyon büszke volt, nem tudta megbocsátani magának, hogy ekkorát tévedett. Áldozata lett a gögójének. Csalhatatlannak hitte magát s csalódását s bukását nem tudta túlélni.

Lássa, ez a mi felsőbbségünk. Minket, kivált ha megöregszünk, alázatosságra tanít az élet. Megtanuljuk, hogy közös sorsunk: minduntalan tévedni s megelégszünk azzal, ha nem mindig tévedtünk.

Krónika II.

A Pegazus fődélzetén.

Ben, öregem.

Holnap reggel négy órakor Palestine környékén, Texas államban, egy majorság fölött búgó hang fog halatszani, mintha egy óriás dongó zurrogna el fölötte, s egy mennyekből lehulló ólomdarab agyon fogja ütni Mc Kinleyt, a házórző ebet. Ugyanekkor az ágyából ijedten ugrik ki s káromkodva rohan majd az udvarra egy férfi, aki márczius óta, amióta az új elnök a hivatalát elfoglalta, arany-pléh borítékot hord az ő korán kopaszodó koponyáján. Ben, öregem, az a férfi te leszesz, s én előre sajnálom a szegény hű Mc Kinleyt. De muszáj vagyok vele, mert csak így kelthetem föl a te lusta figyelmedet, s miálatt fölkapod az ólomdarabot, hogy utánam hajtsad az én mennybéli utamra, csak így találod meg a hozzá erősített levelet, amelyet most irok, este kilencz órakor Monroe tájékán, Louisiana államban, villamos világitás fényénél, írógépen, ezerhétszáz lábnyi magasságban a tenger színe fölött, a Pegazus röpülő-hajó fődélzetén. Azért írógépen, mert a hajónk erősen ingadozik, jobban mondva a hajónk áll, de a világ ingadozik alattunk és fölöttünk, — ám a New-Yost betűi beletalálnak az ő kis vaskeretükbe és irnak az ő öreg Benjűknek.

Ben, öregem, érzem, elérékenyedem. Az elébb megemlitem a te kopaszodó koponyádat — emlékszel, mikor még göndör szőke fürtök borították, s mi ott lapdázunk, óraközökben, a bostoni gimnázium udvarán? S emlékszel arra a szép bulgár fiura, aki egy évre oda jött hozzánk, messze keletről; a kis Pekarra, akinek a karja kemény volt, mint a Sámsoné, s a lelke szelid volt, mint egy fiatal lányé a hamburgi posta-gőzösről? A mult

évben megküldte nekem az arczképét — cilinderes arczképet Ben, ez gyanus — és meghitt engem, hogy tegyek egy ugrást át a nagy vizen, az ő szülővárosába, Bukarestbe, a millennial exhibitionre. Megírtam neki, Ben, hogy kedves kis Sámson, a te öreg Franklinod csak akkor megy át hozzád, ha a maga fogatán mehet, s a gőz lesz a lova s a felhők lesznek az országutja, s a nagy víz morogva és tajtékozva, dühös féltékenységben fog hozzá fölcsapkodni, hogy elkapja, de nem tudja elkapni. S a kis Sámson biztosan azt gondolta, hogy az ő öreg Franklinja megbolondult, mert bolond volt már gyerek korában is, és a tintatartóból fonográfot csinált, s a képét és a kezét leöntötte tintával és három napig olyan volt, mint egy nigger.

Pedig, látod, nem bolondultam meg, a fogatom megvan s április 9-én Appletonban, Wisconsin államban hirt is adtam magamról, reméltem jó kézbe jutott s már te is hallottál felőle. Wisconsinról Louisiana messze van, légvonalban ezernégyszáz és ötven kilométer, de én ezt az utat légvonalban teszem meg s megteszem hat óra alatt, mert óránként kétszázötven kilométert járok, háromszor oly gyorsan, mint a Pacific-vasut.

Ben, olyan érzést érzek, mint a Longfellow nyila, amelyiket ellőttek s maga sem tudja, hol fog leesni. Ben, érezted te már, hogy te vagy a világtörténelem? Én azt érzem s félek, hogy elfog a nagyzási mánia. Ez elől szököm már ötödik hete s a felhők között hűtöm le forró szívemet, hogy meg ne szakadjon. Még szabadalmat se vettem a gépemre — azt se tudom, hol áll a fejem. Megtaláltam, föltaláltam, eltaláltam a röplő gépet s alig tudok benne hinni, hogy valóság. Mikor kinn állok a hidján s az üvege szinte szikrázik a levegő surlódásától, s az evezői s a propellerje, mint a szunyog szárnyai milliom rezgéssel hajtják jármukba a megijedt s meghódolt levegőt; s mialatt lábunk alatt cikáznak a vilámok s dörögve gabalyodnak össze a felhők s fölöttünk a sötétkék éjszakában csudálkozva pislognak a mozduatlan csillagok: az alatt én lefelé gondolok, a felhők alá, a villámok alá, a föld hátára, a szürke éjszakára s a bágyadt szemhéjak mögött kábultan égő kis csillagokra, a meggyötrött emberszemekre, amikre ráborult az álom. Ó Ben, mi az álom mákos szárnya az én gőzből éledő szárnyaimhoz képest! Azok a szárnyak csak feledséget legyeznek rád, de az enyémekek reménységet élesztenek benned, Ben!

Szédülök, ha csak rá is gondolok. De ez még semmi ahhoz képest, hogy milyen éhes vagyok. Folyton éhes vagyok, éjjel-nappal éhes vagyok, s valóságos konzerves bödöny lett belőlem, annyit eszem. Mikor először fölemelkedtünk Tennesseben, a Mississippi egy ismeretlen magános szigetéről, ahol e hajónkat titokban megépítettük, két perc múlva, mikor a föld már lesüllyedt a lábaink alatt, az első gondolatom ez volt: végre!! A második pedig: istenem, de éhes vagyok! S nem gondoltam a szenvedő emberiséggel, melynek im én lettem a megváltója; nem a vén földdel, melynek im én lettem a lebirója; lelki szemem előtt nem a jövő lebegett, amelyben szelek szárnyán ölelkezik az egyesülő emberiség, hanem egy gyö-

nyörű darab hideg ürüczomb tűnt a lelkelem szeme elé, amint forró vágygyal térdel a kacsapástétom előtt, s azt mondja: szeretlek!

A hajó részeit három különböző gyárban öntettük, három különböző városban, s mikor a nyitjára bukkan- tam, már nem is annyira a repülés foglalkoztatott, mintsem inkább a biztosító készülékek. Mert teringettét, ha a kazán — mert gőzkazánunk van — ha a kazán meg találna repedni, idefönn, kétezer lábnyira, vagy ha a propeller eltörne, vagy az evező megbénulna, vagy tudom is én, mi történne! Edgar Poe csinosan meg tudta volna írni, hogy az embert milyen gondolatok környékezik, mikor lepottyán a felhők közzül, de én, megvallom, az ilyesmit jobb szeretem írásban olvasni, mint valóságban átélni. Első sorban, Ben, gazdag akarok lenni, nagyon gazdag, borzasztó gazdag. Aztán meg akarom érní azt az időt, mikor az én gazdagságom nem ér majd semmit, mert mindenki gazdag lesz, s ezt a világ nekem köszönheti, s a boldog emberiség szobrokat emel a tiszteletemre, s azt mondja: jó fiu volt az öreg Green, aki nekünk ezt kitalálta! Csak az bánt, hogy ilyen közönséges a nevem, s nem hinak Washingtonnak, Lincolnnak, vagy Franklinnak, mint ahogy ti elneveztetek, mert én is Bostonban születtem, én is tizenharmadik gyerek voltam s nekem sem volt betevő falatom.

Ben, az ujjam vége dagadni kezd a sok billegetéstől, s még mindig nem írtam meg neked semmit. Utaztál te már megvilágított felhőben, melynek a falára rávetődik az árnyékod? Én most ebben az állapotban vagyok, s a barométerem azt mutatja, hogy körülöttem vihar készül. Ben, éjszaka, föld felett, felhők között születik meg a vihar s egyszerre csak lecsap a földre és pusztít és tisztít és termékenyít. Ben, ha én most lecsapok a földre: micsoda zivatar lesz az, micsoda pusztítás, micsoda tisztítás és micsoda megtermékenyítés! Hogy nyakát szegem én a háborunak, a vámoknak, a gazdagságnak meg a szegénységnek, a gőgösségnek meg az alázatosságnak! S mindezt két evezővel teszem. Ben, két evezővel, meg egy propellerrel, meg egy gőzkazánal. Mialatt én itt nyugodtan ülök, irok és elmélkedek, az én hű társam, Brown, akivel együtt találtuk ki e gépet, együtt építettük s együtt vagyunk rajta, egy lapátemeléssel, a keze egy igazításával kormányozza ezt a megváltó masinát. — S ha letelt az ő ideje, ő ül az én pihenő helyembe s én az ő munkálkodó helyébe. S így lesz ez a földön is, Ben; a munkában s a pihenésben így váltjuk föl majd egymást mindannyian emberek s a dolgozni megtanult emberiség egy lapát emelésével, a keze egy csavarásával kormányozza a földet s az egész repülő világot, amely most egy helyben áll s vért iszik és verejtéket. Én pedig sört iszom idefönn, hideg marhahúst eszem s nemsokára mindenki azt fog inni meg enni s azt énnékem köszönheti. S nem lesz a földnek zuga, amit meg ne ismernénk s ahol le ne szállhatnánk; nevetve a tenger mélységét, a hegyek magasságát, a sivatag pusztaságát s a jéghegyek kietlenségét, leszállunk a portölcserbe a Szahara közepén, a meteor-esőbe az északi sark leghegyén s a déli sark leg-sarkán s a hóforgatagba a Himalája legtetetjén. Ide nem

jöhet velünk sem ágyu, sem rendőr, sem jingoizmus, sem monrocizmus, sem Vanderbilt, sem az orosz császár. Alaskából átugrunk Szibériába, Patagóniából Uj-Guineába; a pápuát elvisszük Chicagoba, a yankeet elvisszük Moszkvába, a musikot elvisszük Siamba s a fehér elefántot elvisszük Szegedinbe. És javakat és munkát és szabadságot és boldogságot viszünk mindenhová magunkkal, s amilyen egy most a világ a nyomoruságban, olyan egy lesz a gyönyörűségben.

Hajnalodik, Ben, egy óra mulva ott leszünk a te majorságod fölött s én már keresem a vasdarabot, amely a te hű Mc. Kinleydet agyon fogja verni. Ben, láttál te már hajnalt a lábad alatt? Én most látok, Ben; látok egy vérbenuszó korongot a szemhatár szélén s tudom, hogy ebből a vérből nemsokára fény és melegség és áldás fog kisugározni. S látom, ebből a hajóból már meglátni, mint emelkedik a szemhatár fölé az a vérbenuszó nagy gondolat, amelytől most még féltek, de a melegében olyan boldogan sütkéreztek majd. Ó Ben, milyen náthám van idefönn, s milyen szép lesz akkor a világ! Addig is telegrafálj New-Yorkba a képviselőnknek, hogy tegye meg az első lépéseket a szabadalmi hivatalnál. Magam nem merek arra felé járni, mert félek, hogy leágyuznak, vagy ami még rosszabb, teleszkópiumon át lefotografálják a titkunkat. A csillagok halványodnak, Ben, az ég világosodik, Ben, s mi tulmentünk Longviewn s negyedóránnyira vagyunk tőled. Szeretném hallani a káromkodásodat, vén mormotér. Egy hónap mulva találkozunk, Ben. Addig is maradok

a Pegazus földézetén

a repülőgép első esztendéjében

április huszonkettedikén

a te öreg
Franklinod.

Dalolni...

Csalogány az ágon.
Zengjen a magánynak,
Én dalolni vágyom
Az egész világnak —

Nincs édesebb mint a
Meghallgatott nóta,
Vagy egy: a lány tiltva,
Titkon adott csókja.

Teljesülj be végre,
Kedves régi álmom:
Dalaim zenéje
Szivből szivbe száljon!

Ezreknek dalolni,
S téged drágám itthon,
Öteln, csókolni
Csöndességbe', titkon.

Veszeli Károly.

Apja fia.

Irta: PAUL BOURGET.

(Folytatás.)

II.

Az erkölcsi aljasságnak bizonyos szélsőségeivel szemben, kivált ha áldozatai vagyunk és tudva ártatlanságunkat, csak annál jobban felfogjuk elvetemült voltát, nem mindig a fellázadás érzete támad bennünk. A bágyadság és az undor néha nagyobb bennünk, mint a felháborodás. Nem magát az embert nézzük többé, aki olyan gyalázatos csapást mért ránk s nem is tudunk már rá haragudni. Magát az életet és igazi ocsmányságát látjuk ő benne. Az, hogy ily nyomorultság egyáltalában lehetséges, megfoszt bennünket attól az erőttől, hogy ellene forduljunk ennek a czudarságnak. Kinek nem volt már meg ez az érzése, mely a legkeservebb a világon? Ki nem kívánt már egyszer lemondani minden cselekvésről, elköltözni, elaludni, hogy ne lássa többé szemtől szembe az emberi gázságot? Ennek a gyilkos, gyógyíthatatlan utálatnak az érzése nagyonis mély, nagyonis teljes volt Bréau grófnéban, mikor eltávozott abból a házból, a hol Mégrignies egy galád lélek undok fenekét tárta föl előtte! És ő szerette volt ezt az embert! És kedvét találta volt ebben a szerelemben!

Ez az asszony, akinek ez volt az első egyetlen ballépése, oly belső megundorodást érzett, hogy legjobban szerette volna megsemmisíteni magát és magával együtt azoknak a csókoknak az emlékét, a miket ennek a semmirevalónak adott s tőle kapott, de főképp annak a gyermeknek az emlékét, annak az ártatlan teremtésnek, aki pedig pusztá létével kényszerítette, hogy ilyen sokáig tűrje ennek a viszonynak a terhét. Nem tartotta magát feljogosítottnak arra, hogy kedvesét eltiltsa a fiuk látogatásától. De most arra a gondolatra, hogy őt ez a tolvaj, ez a zsaroló tette anyává, azaz érzése támadt, mintha meg volna mételyezve annak a gyalázatnak a tályogától.

Ő is sokkal jobban ismerte a párisi társaságot, semhogy ne tudta volna, hogy huszonnégy óra alatt a fiatal ember esete köztudomásu lesz. Már látta is, hogy barát-női mint seregenek hozzá, látta sértően kíváncsi tekinteteket, gunyos mosolyukat. Hallani vélte, mint beszélnek vele a kedveséről: színlett egykedvűséggel az egyik, kaján állhatatossággal a másik, kegyetlen szánakozással a harmadik. Maga előtt látta a palotája csarnokát, közepén a karácsonyfával s körülte mindazokat az arcokat, a melyek holnap ott lesznek, a Mégrignies belépését — meg a még ismeretlen fejleményt!...

Meg kell adni ennek az asszonyi szivnek, hogy e társadalmi katasztrófának a látománya kisebb szenvedést okozott neki, mint azoknak a szavaknak az emléke, a miket az imént hallott s a mik újra meg újra marczangolták, a mint magában ismételte az elzüllött klubtag fenyegetéseit. Azután ezek a fenyegetések még világosabb képeket idéztek föl előtte, és szemtől szembe látta magát a férjével. Habár ez az ember mindig ridegen bánt vele s kevéssel a házasságuk után meg is csalta — és az ő asszonyi gyöngeségének meg volt legalább ez a mentsége — vajon megérdemelte-e azért, hogy ő ily rettenetes botrányt hozzon a fejére? Jobb férj volt ő különben, mint sok más, és ami panasza régebben volt ellene, az most mind eloszlott, hogy átengedje a helyet a jelleme becsülésre méltó tulajdonainak. Különösen egy dolog okozott az anyának iszonyu fájdalmat: a gróf szerette, bálványozta ezt a kis fiút, a kit a saját fiának hitt, azt a gyermeket, akit az igazi apja zsaroló eszközül használt

föl; és ez az összehasonlítás kimondhatatlan kinokat okozott ennek a bűnös, de annyira megbüntetett asszonynak.

*

A nagyvilági élet az olyan rangú nőre nézve, mint Bréau grófné, oly szigorúan kimért mindennapos kötelességekkel jár, hogy a divatnak eme rabnői még a leggyötrelmesebb tragédiák közepett is szinte gépies pontossággal végzik a szertartásos teendőket. A lelki vívódásnak ez a délutánja hát ő rá nézve is abban telt el, hogy névjegyeket adogatott le és a boltokat járta a másnapi ünnepre való előkészületek végett. De attól a pillanattól fogva, hogy beült a fogatába, amely egy nagy divatárutár előtt várakozott rá, egészen addig, hogy a palotája tornáczára ért, minden egyes robotja, amely pedig különben olyan egyhangu szokott lenni, halálos szivdobogással járt. Az az aggodalma, hogy egyetlen ismerős arczzal is találkozhatik, valóságos szivszorongássá fokozódott. Hát még mikor az előszobába térve, ott látta a férje kalapját, botját és keztyűjét? Az inas azt mondta neki, hogy a gróf csakugyan itthon van. Ez a körülmény ilyen órában annyira szokatlan volt, hogy a grófné egy pillanatig sem habozott. Ha a férje, mint annyi esztendő óta szokásban volt, nem a klubban ül most a whist-asztalnál, akkor igen komoly oka lehet arra, hogy vele beszélni akar; és alig hogy belépett a kis szalonba, már tudta is, hogy Mégrigniesről fog vele beszélni.

*

Hyppolite de Bréau magas, vállas férfi volt, valamivel túl a negyvenötön, élénk színű arczzal, a melyet még vörösebbnek tüntetett föl az ügyetlenül festett haj és barkó. Ez az egy kis nevetséges oldala volt ennek az egykori katonatisztnek, aki egyébként mindenben derék és vaskos volt, széles vállaitól a koponya csontozatáig, orrától álláig. Bréau legtökéletesebb ellentéte volt a czingár, hajlós Mégrigniesnek. Az efajta emberek, akikben a régi falusi nemes elevenedik fel újra, a nagy vadász, nagy ivó és tudatlan, gyakran igen bárdolatlanok, nyersék, sőt durvák fiatal korukban. Igazi gavallér tulajdonaik csak később kapják meg teljes értéküket, a mint másoknál a kor, megfosztván őket az üdeségtől és érzéki hajlamoktól, igazi meztelenségében tünteti fel a beléjük gyökerezett önzést és természetes ridegséget. Jeanne tíz évvel ezelőtt sokat szenvedett férjének a hibái miatt. A gróf nem is kimélte eléggé ezt a fiatal teremést, a kit csak úgy találomra vett feleségül, miután elkedvetlenedve egy mellőzés miatt, kilépett a hadseregből. A köztük uralkodó egyenetlenség, amely csaknem fiziológiai természetű volt, azt eredményezte, hogy a vaskos, vérmes fiatal ember visszatért a kedveseihez, míg az asszony, aki nagyon is ideges és gyöngéd volt, fölháborodva e hűtlenségeken, a mélyeket megbocsáthatatlanoknak ítélte, mintegy előre kijelölt zsákmánya volt valamely ügyes csábitónak. Kell-e még mondani, hogy a gróf soha csak nem is gyanította feleségének Mégrigniesvel való viszonyát? Az utolsó hónapokban éppen ő fogta pártját a fiatal embernek s ő járatta a házba.

— Szükségesnek tartottam, hogy mindjárt közöljek veled egy meglehetősen szomorú hírt, kedves Jeanne, kezdé a gróf, mihelyt egyedül maradtak.

Az inas szokás szerint előhozta a téás-készletet. A grófné, hogy lázas izgatottságát elpalástolja, meggyújtotta az üst alatt az ezüst-lámpát s kanálkával méregette az apró fekete leveleket, mialatt egész akarateréjét megfeszítette, hogy a keze ne reszkessen.

— Igen, folytatta Bréau, — szomorú hírt... amely engem jobban szomorít, mint téged, mert te ismét bizonyítottad, hogy a férfi éleslátása nem ér föl az asszo-

nyéval. Egy barátunkról van szó, aki nekem igen kedves emberem maradt, habár a te kegyedből, úgy látszik, kiesett: Louis de Mégrigniesről.

— Mi történt vele? kérdé a grófné, rá nem mervé nézni a férjére.

Az egyszerű emberszeretet, a melyről ez a derék férfi bizonyosságot tett, rendkívül kinosan hatott reá: nagyonis mélységesen aláta le.

— Az történt vele, viszonzá a gróf, — hogy kénytelen a klubból kilépni. A boldogtalan fiu olyan pénzsükségbe jutott, hogy játékközben lopott. Jól megéertsd: lopott, ő, a Mégrignies ezredes fia, ő, a kit olyan kényes, olyan finom lelkűnek ismertünk! Megfoghatatlan, de igaz... Bankot adott két-három társsal, és az előtte levő tantusz-halmazból el-elcsent egyet s a zsebkendője alatt a zsebébe csuszattatta. Észrevették, följelentették, megfigyelték, rajtakapták. Elég az hozzá, a választmány kilépési nyilatkozatot követelt tőle, a melyet ma be kellett küldenie. Megállapodtak ugyan abban, hogy — atyja emléke iránt való kegyeletről — nem adják közre a dolgot. De mivel sikerei, uriassága, szellemessége miatt sok irigye volt: képzelheted, hogyan fogják megőrizni a titkot... annyival inkább, mert van egy másik, sokkal piszkosabb dolga is...

— Szent isten, mily gyalázat! mily gyalázat! mily gyalázat! rebegte a grófné, két kezét a szemére nyomkodva, olyan kétségbeeséssel, melyet a férje csak a tiszta lélek elszörnyedésének magyarázott.

— Valóban nagy gyalázat és nagyon sajnálatos dolog, mondá Bréau. — Tudod, hogy ebben a pénz-hajhászásban, a melyre az utóbbi hónapokban vetemedett, hamisítást is követett el? Utánozta a Macholt aláírását és fölvelt rá tizenkétezer frankot.

— Hiszen akkor elfogják, becsukják, fegyházra itélik?...

— Ha Macholt megteszi ellene a följelentést, mindenesetre. Mi minden lehető elkövettünk, hogy ezt ne tegye. Jarden tábornok meg én ezelőtt másfél órával készeknek nyilatkoztunk a kártalanítására. Nem fogadta el. De jóra való, derék fiu. Reményem, vissza fog riadni attól, hogy ily nyilvános gyalázatot hozzon arra a névre.

— Másfél órával ezelőtt!... ismétlé a grófné kábultan.

— A legfőbb kérdés, folytató a gróf, aki járkálni kezdett a szobában, — az, hogy mit fog csinálni maga a bűnös. Jarden azt tartja róla, hogy Párisban marad, vakmerő föllépéssel iparkodik magát kivágni s eljár majd a társaságokba. Én ezt nem akarom hinni; bizonyosság rá az is, hogy nálunk nem tett látogatást, pedig a legjobb barátai voltunk... Holnap különben tudni fogjuk, hogy mihez tartsz magunkat. Meghívtad a karácsonyfa-ünnepre, ugyebár?

— Természetesen...

— Majd meglátjuk, hogy el mer-e jönni!

— És ha el mer jönni? kérdé Jeanne lihegve.

— Akkor, mondá Bréau, — csakugyan olyan mélyre sülyedt, a mint én el sem tudom képzelni, s ebben az esetben én fogok vállalkozni a megfenyítésére... Vele való eddigi viszonyunknak tartoztam azzal, hogy megmentsem őt a helyrehozhatatlan botránytól. Meg is tettem. Az ő helyében én már nem volnék az élők közt. De lehet, hogy ő élni akar és vissza akarja szerezni társadalmi állását. Ezt én nem igen tartom valószínűnek. De ha nincs meg benne az elbukottaknak az a végső szemérme sem, hogy elrejtőzzék a szégyenével: akkor azok a tisztességes emberek, a kik ismerték, örömaguknak tartoznak azzal, hogy örökre megtisztítsák tőle a társadalmat. És ha ő alkalmat ad nekem erre, el is végzem a dolgom... Nincs igazam?...

A grófné nem felelt. Férje arczáról a legférfiasabb elhatározást olvasta le. Mindig nagyon becsületes embernek tartotta. De ezt a becsületességet sohasem érezte még úgy, mint most — és milyen pillanatban!

És mintha a sors azt akarta volna, hogy fenéki üritse a keserűség poharát: a mint a gróf megtette ezt a kijelentést, a mely olyan fenyegető jelentőségű volt azok után, a miket neki az a másik mondott, az ajtó kinyílt s belépett rajta egyik legjobb barátjáné, csaknem rokona, a szép és fiatal Ethorelné, aki alig hogy megölelte az ő »kedves Jeanneját« és kezét fogott az ő »kedves Hippolitejével«, elkezdte — mialatt csak úgy falta eleven fekete szemével a grófné arczkifejezését:

— Tudják a nagy ujságot? . . . A Mégrignies-históriát? . . . Kinek higgyen már ezután az ember?

(Vége követk.)

SAISON.

Az elzúllott gyermekekért.

— április 23.

— Emma asszonynak. —

Eltalálta, kedves barátném: mosolyogva olvastam az ön multheti levelét. Tudja, mi jutott eszembe? Az a bolond, nevető arczképem, amit annak idején *A Hét* közölt s melynek kísérő szövegében azt írja egy drága kollegám, akivel együtt nevedtem, együtt dolgoztam és együtt lumpoltam, hogy engem halandó ember nem látott még mosolyogni. Ön pedig jó embernek tart, mivel mindig mosolygok. Furcsa érzés és nekem végtelenül jóleső, hogy az ember élhet szerettei és ellenségei körében, kitárhhatja a lelkét, akár egy könyv lapját, olvassák is és azt hiszik, megértették, mégis csak olyan megismeretlen marad, mintha őserdőben rejtőzködnék. A jó barát ismeri legkevésbé az embert, vagy talán a felesége és ez, ha fáj is, mégis rendén van, mert azt hiszem, a legkellemetlenebb érzések közül való, tudni, hogy valaki átlátott a leplen, melybe valónkat szemérmesen takartuk.

Ön, kedves Emma asszony, nem fogja kérdezni, mire akarok kilyukadni. Talán sejti is, talán tudja is, hogy multheti levele rossz adresszre ment. Én nem vagyok az az élehetlen ember, akit jónak tartanak. Se jó, se élehetlen s a mosolygásom arra való csak, hogy ne kelljen beszélnem. Mig legény-ember voltam, az asszonyok ezért szerettek nekem meggyónni. Olyan értelmesen tudtam hallgatni. S mikor a szívök titka már az én titkom is volt, azt hitték, hogy igazat adtam nekik. Pedig dehogy. Csak azt láttam, hogy nekem van igazam, az én egyetlen axiomámmal, mely kormányozza életemet: minden csak optikai csalódás, leginkább a szenvedés. Azt hiszed, hogy panaszaid megrendíthetik az emberiséget — a leg-hűségesebb barátod is legfőlebb azt gondolja: ni, ez az ember panaszodik, pedig kutyabaja. Ha az én bajomat tudná! S bizony nem nagy objektíváló képesség kell a jóbarátnak a megismeréshez, hogy az ő bajára is csak ily formán reagálna a másik. S ha széttekint az életben s lát omló könyvet s hall kinos sóhajtásokat s az ő lelkében is csak a tulajdon fájdalom sajog — visszhangja nem kél a más jajának s részvétre nem talál a más

szívében: akkor az okos ember elidegenedik saját magától és azt mondja: Szenvedek, de mi közöm hozzá?

Én eljutottam odáig, hogy ezt mondjam. Ezért érdekel a mások szenvedése, azért tudok jónak, részvevőnek látszani. Mint a gyermek sirása, úgy hat rám a más ember baja. Mosolygok rajta, hogy olyan nagyon komolyan vesz valamit, amit senki rajta kívül komolyan nem vesz: a becses énjét s elcsititom, mint a nagy ember a síró gyermeket.

Hadd gyónjak meg egészen. Az emberi szenvedést végtelenül siralmasnak tartom. Mitől is szenvednek? Ime egy asszony, akit megcsalta a szerelmese. Halvány az arcza, a szeme ég és éjszakai álmatlanok. Fájdalmasan sóhajt és a halált várja, mert valaki, aki csókolta, most már nem csókolja, valaki, aki magasztalta, most már nem magasztalja, valaki, aki hazudott neki, most már nem hazudik neki. Nem szánandóan törpe-e, aki egy ember, egy csók, egy hazugság után eped s meggyógyul abban a pillanatban, amikor ugyanattól, vagy mástól elhisz egy újabb hazugságot? Vagy nem megszégyenítően törpe az az univerzális boldogtalanság, amit szegénységnek neveznek? Adj a legkétségbeesettebb embernek egy summát, melyre nem számított s vigan fog körül táncolni. Nem, kedves barátném, nem vagyok én jó, csak nem becsülöm a szenvedést s ezért kívánnék mindenkinek bort, buzát és szerelmes csókot, hogy ne lássam az ember lealacsonyodását.

Még egy megismerésem van. Mi jó emberek — azaz olyanok, akik nem ismerjük a mások baját — több szenvedést szoktunk embertársainknak imputálni, mint ők éreznek. A Pitagorás etikai tétele szerint, melyre Schopenhauer épít: ne kívánd másnak, a mit magadnak nem kívánsz — mi is minden helyzetet úgy ítélünk meg, mintha a mi személyünk volna a középpontja. Egy angol író, aki alapos és lelkiismeretes akart lenni, három hónapra beállt koldusnak, hogy megirhassa a koldus életét. A szegény ember meg is irta könyvét, csak hogy az nem volt a koldus élete, hanem egy uri emberé, aki koldusnak állt be. Sok megaláztatás érte, amiről a természetes koldusnak sejtelve sincs és sok mulatsága volt, ami amannak a legnagyobb kin lett volna. Az éhség is jobban sanyargatta, az összekoldult zöldségtől is jobban undorodott. Bizony nem volt ezért érdemes három hónapig koldulnia, azt a sok tévedést az íróasztala mellett bátran hazudhatta volna.

Azokat a dolgozó és tanuló leányokat is így ítéli meg ön és mindenki más. Ezért védelmembe kell fogadnom az inkriminált megirt ujdonságokat, mert azok a lányok nem a vásárt látni mentek, melyen fontszámra kimérik őket, hanem örömteli kíváncsisággal, hogy lássanak valamit, ami őket érdekl. Amit ön kizsákmányolásnak néz, az nekik csakugyan a jövőjük vágya s az a husz forint, amit majdan megkeresnek, az ő boldogulásukat jelenti. A czérna keztyű és a rossz kalap sem olyan szomorú nekik, mint volna önnek, ha közéjük állana. S az a szegénység, melyet kívülről olyan rettenetesnek látunk, a megaláztatás, mely ellen a mi önérzetünk föllázad, az annak, aki elemében nőtt fel, magától értetődő,

melyből csak teoretikusan vágyódik ki, de melynek közepében az illető nem kevesebbet kaczag és nem többet busul, mint akár ön, vagy akár az a társaságbeli nábob-asszony, aki az ön huszonöt forintos kalap-problémáját megmosolyogja.

*

Én is egy ujdonság czimét illesztettem e levelém élére, mely nem kevésbé cifra, noha nem olyan poetikus, mint a *Lyányok a börzén*. Rudnay Bélát magasztalják benne, aki tett valamit az elzüllött gyermekekért. Jóra akarja nevelni a gazembercsemetéket, megelőzni azokat a betöréses lopásokat, rablógyilkosságokat, miknek tetteseit oly nehéz kideríteni. Lássá, drága Emma asszonyom, ez is olyan dicséretes, jószívű és előrelátó balgaság, amiért a riporterek részéről feltétlen elismerés jár. Nem is lehet ellene semmi kifogás, éppen csak az, hogy egy hajítófát sem ér. Rudnay ezt nem fogja elhinni, mert ő főkapitány és uri ember szempontjából itéli meg a csavargó szegénység dolgát. Ugy gondolja, hogy ha ő kapna intést a rendőrségtől, hogy gyermeke rossz uton jár, jól vigyázna reá és alaposan kinevelné belőle a rossz hajlamot.

Csakhogya azok a csavargó gyermekek rendszerint csavargó emberek szülöttei. Ismeri ön is a kis gyufaáruló gyermekeket, ezeket a kedves szánalom-virágokat, kikről a Pósa Lajosok megható balladákat tudnak költeni. Akármi legyenek, ha ön is nem dobott nekik egy-egy fillért a gyufás deszkájukra s föl nem sóhajtott: istenem, istenem, már ilyen korán kell küzdeniök a kenyérért. Mit gondol, drága asszonyom, ezek a nyöszörgő, télen a hidegtől reszkető gyermekek, ha magukban vannak, kevésbé mulatósak, mint más gyermekek? S ha egy krajczár helyett tizet vet neki, mihelyst a hátát látja, nem kineveti-e? S végül, ha a rendőség figyelmezteti a szülőjét, hogy gyereke az utcán csavarog, nem azért kap-e a gyerek verést, hogy jobban nem vigyázott s engedte magát a rendőrtől megcsipni?

Tegyük föl a jobbik esetet: nem maga a szülő küldi a gyereket csavarogni, hanem apa, anya, napszámba menve, a magára maradt gyermek tudtuk nélkül téved a rossz utra. Mit használhat ilyenkor a rendőri figyelmeztetés? Nem fogadhatnak akkor sem nevelőnőt a kicsi mellé, hanem marad minden a régiben.

A rendőség vigyázna az ilyenekre, vagy pláne javítóintézetbe tenné valamennyit? Édes istenem, akkor egész dajka-állománnyal kellene szaporítani a rendnek főséges intézményét s alig volna szegény ember a világon, aki csavargásra nem biztatná gyerekeit, hogy javítóintézetbe tegyék. Mert a szegény embernek nincsenek olyan gavalléros fogalmai a polgári becsületről, mint Rudnay urnak, a rendőri felügyelet diffamáló volta őket nem bántja, csak azt néznék, hogy a gyerek el van látva. Az a gyerek pedig korán megismerkedvén s állandó érintkezésben lévén a rendőrséggel, olyan mintaszerű akasztófavirággá fejlődik épen a rendőri felügyelet által, mint e nélkül soha.

Lássá, kedves asszonyom, mikor az ilyen filantrop cselekedeteket látom, mosolyognom kell az intéző emberek csodálatos önértetén, mely kétséget nem ismer, mely bát-

ran és vakon bele intézkedik kérdésekbe, miknek a mivoltát felfogni nem képesek. A tanító a nádpálczáját a sarokba vetvén, azt hiszi, hogy reformálta a pedagogiát s az ő nevelte generáció különb lesz annál, mely őt nevelte. Asztaltársaságok akarják megoldani a szociális kérdést, a nőket akarják megváltani, mikor bábaság helyett orvoskodásra bocsátják és a rendőrkapitány az összes kerületi kapitányságokhoz intézett rendelettel akarja kiirtani a bűnt, mely Kain óta él és hatalmaskodik. Csak a cselekvő emberek boldogok, az érdem párnáján alusznak el és a dicsőség fürdőjében mosakodnak. Dicsérni őket illik, mert amit tesznek, ha nem használ is a szenvedő emberiségnek, jól esik a cselekvő embereknek.

Önről tudom, kedves barátném, hogy nem áll elő azzal az ellenvetéssel: ha minden ember így filozofálna akkor semmi sem történnék. Én nem kívánom, hogy mindenki filozofáljon, különösen a főkapitányoktól nem. Csakugyan, az ember uszhatik, ha nem lát is a tenger fenekére. Cselekedni okvetetlenül muszáj, noha cselekvés nélkül is csak ilyen volna a világ. Aki azonban az emberiségnek csak kontempláló és mosolygó napszámosa, mint én, az megérti, hogy mennél többet foglalkoznak az urak a nép dolgával, annál gyűlöletesebbekké válnak előtte, mert idegen világból intéznek idegen világot és a főkapitány nem fogja soha sem megérteni a csavargót, a polgárasszony a munkáslányt, a férj sem a feleségét és ön sem az ön szegény barátját, aki megnyugvást talál a megismerésben, hogy valamint önmagában szakad az ember a világba, azonképen magában marad mindvégig, ha a szeretet ezer szála fűzi is másokhoz.

Ajánlom magam továbbra is kegyeibe.

Kóbor Tamás.

Kisvárosiak.

— Elbeszélés. —

Irta: HERMAN OTTÓNÉ.

(Folytatás.)

8.

Béla arcza ez ocsmányság olvasása közben két vagy háromféle szint váltott. Egyenesen Nuczira gondolt, noha az irás, mely női kézre vallott, nem volt a Cseténéé. Mindamellet az a »valaki«, aki az ő becsületét annyira a szívén viseli, alig lehetett más, mint »az az asszony.« Ezt a gyanuját azonban nem tartotta szükségesnek az anyjával közölni.

... Aznap délben, a szokott órában, de a szokottnál is nagyobb csinnal öltözve, dobogó szívvel lépett Poóts Béla Magda elé. Kivételesen egészen egyedül találta a nappaliban; a cseléd a kutnál mosott, a gyerekek — a zsivalygasból ítélve — valamennyien a hátulsó szobában voltak.

A leány nem állt föl vendége üdvözlésére; valami nagy ruhadarabon öltögetett sietve; — de elfogulatlanul mosolygott felé s mielőtt kérdezhetne volna, fennen dicsekedni kezdett, hogy pompásan aludt az éjjel, az étvágya is jó s a kedve is.

Béla hallgatta, nézte és majd elnyelte a szemével. Olyan is volt, mint egy feslő rózsa, mint maga az élet megtestesülve.

A doktor le se tette kezéből a kalapot — s egy váratlan impulzus hatása alatt szertartásosan hajtotta meg magát.

— Eszerint hát itt nincs is rám tovább szükség, mondja szárazon s kimért léptekkel az ajtó felé indul. A küszöbnél azonban hirtelen sarkon fordul és szemtől-szembe néz a lánynyal, amint az félig fölemelkedve, falfehérré váltan, némán nyújtja ki karját utána...

A kétségbeesésnek ez az önkénytelen, minden valománál ékebben szóló mozdulata szíven találta a férfit. Egy kiáltás tört elő ajkán, odarohant a leányhoz, elébe térdelt s két kezét magához vonva, nézett föl rá szerelmes áhitattal.

— Én büszke angyalom... tagadod, még most is tagadhatod, hogy szeretsz? Magda, hiszen nem élhetünk mi már egymás nélkül...

Magda küzdött. A szeme vallott, a mozdulata, az ajka tagadott. Fejét hitetlenül rázva, alig hallhatólag suttogetta:

— Mondja ezt a — — annak az asszonymnak!

— Magda, figyeljen rám; becsületes embernek tart, vagy nem? ha annak tart, hát folytatom. Igen, én nem tagadom, foglalkoztam egy időben *azzal az asszonymmal*, talán többet is, mint szabad lett volna; mindkettőnk mulattatott ez a játék, de — játék volt! és esküszöm, hogy immár vége. Amióta tisztában vagyok azzal, hogy magát szeretem, nem is találkoztam vele... Elhiszi?

Ez persze nem volt igaz. De ő teljes jóhiszeműséggel füllengett, annyira nem tartotta betudhatónak a legutóbbi találkozást, mely akarata és szíve ellen esett meg köztük.

Hát Magda, a becsületes, tiszta lélek, hogyne mondta volna rá a boldog meggyőzetés hangján: elhiszem —

— Most pedig — ne mondjon nekem semmit, nem kérdezek semmit Magda. Itt az arcképe: ha nem igaz, amit ráirt, ha megbánta, amit rajta ígér — vegye vissza ezt a kötelezvényt... én soha se fogom reá emlékeztetni.

És kezébe adta a képet, melyről Magda hűledezőve olvasta a magáénak ismert írást: szeretem magát Béla és ha megkér, hozzá megyek feleségül.

Egyik kezével eltakarta a szemét, a piruló homlokát, a másikkal — visszanyújtotta Bélának a képet. Béla elvonta a homlokról a kezét s tekintetével belemélyedt a szemekbe. Nem lehetett titkolni: könnyek csillogtak ott ezuttal, a boldogság könnyüi; a szép fej aztán önként hajolt a férfi vállára.

Ez pedig hőiesen legyőzi a szívét: nem peccételi meg az eljegyzésüket egy csókkal. Gyöngéden simítja meg az önfeledt leány homlokát és megcsókolja — a kezét.

— Most megyek anyámért. Készüljön édes! jön velünk — anyámhoz, aki mától fogva a magáé is. A jegyesemnek ott a helye, ő mellette, amíg feleségemmé lesz...

... »Az az asszony« pedig még aznap végig nézte a zsalu mögül, a két kisírt szemével, mikor az öreg Poótsné fényes nappal, a tulajdon kocsiján házába viszi Zajzon Magdát... A kocsi mellett egy ládácska van, a Magda legszükségesebb holmijával, az öreg urnő ölében pedig az itthon levő Zajzonkák legkisebbike: a négy esztendő Terka, akitől Magda nem akart, nem birt megválni.

Az az asszony ekkor bezárkózott a szobájába: tombolt, őrvongott és átkozódott. Átkozta Magdát, azután Bélát, végül önmagát — sőt a szegény, mindenkiben ártatlan Poóts mamát is — — de leginkább átkozta azt a szemeten szedett és sajátkezűleg elvetett konkolyt, amelyből — isten különös csodatételével — tiszta buza kelt ki... az ő romlására!

Mert bizony, bizony mondom: nem így, nem ezt akarta ő...

Uj élet.

És Magda ott él most a Poótsék tiszta, szép, nagy kőházában; jólétben, kényelemben és szeretettől körüvezve.

A helyét, az apai háznál — a Poótsné kértére — Rózsi néni tölti be, ki az anyahelyettes hálátlan szerepkörét évek óta kiváló passzióval és önzetlenül kultiválja, valahol csak arra alkalom nyílik. Mert hisz azt az ártatlan kedvtelését csak nem lehet önzésnek nevezni, hogy mikor a felebaráti könyörület révén alkalma nyílik egy-két ellenőrizetlen pillantást vetni idegen háztűz titkaiba, Rózsi néni ezt az alkalmat nem szalasztja el s amit lát, hall, nem hagyja meddön, hanem megtermékenyíti fantáziájával s az így fölszaporított becses anyagot zseniálisan használja föl kuglófos kávéuzsonnái sokaktól irigyelt, mindenekelőtt elismert renomméjának gyarapítására.

Ez a magasabb erkölcsi szempont ad neki erőt, kitartást, most is, hogy napestig elvesződjék a Zajzonék buta kis paraszt szolgálójával, meg a vásott fiukkal és panasz nélkül állja a nagy lányt játszó Eszti fitymáló föl sem vevését. Zajzonnal magával édes. kevés a dolga, azt alig is látja a háznál. Megy az a magaválasztotta lejtőn, amely rohamosan viszi az elzúllás felé.

... Magdának Poóts mama a fia szobáját rendezte be fehéren, illatosan, leányosan. Béla meg lent lakik a megőszlött kertben a »kis házban« könyveivel, czimbal-mával, meg a Magduska arcképével s a napnak azt a jókora részét, amit annak eleven másával nem tölthet, ott tölti el — *tanulással*.

Igenis, tanulással. Készül a szigorlatra; ezuttal komolyan és becsületesen. Ugy állapodtak meg egymás között, hogy csak ha tul lesz a szigorlaton és kezében a diploma, akkor — már mint okleveles doktor — vezeti oltár elé a menyasszonyát.

Addig pedig hallgatag megegyezéssel, önkényt formálódott ki bizonyos házirend közöttük, mely megszabta kinek-kinek a helyét és teendőjét napestig.

Magda, mindjárt kezdetben, levette az öreg vállairól a háztartás terhét, s míg Béla tanulásba mélyedten görnyedt a kerti házban asztalánál, addig a leány úgy járt-kelt, szorgoskodott a konyhán, pinczében, kamarában, mintha világeletemben ott lett és azt tette volna.

Az öreg Poótsné szíve pedig repesett a büszkeségtől: hogy a fia tanul, hogy mégis csak »megéri a diplomáját;« a boldogságtól: hogy lesz neki már menyé is — és *milyen* menyé! tüzről-pattant, dolgos, tiszta: igazi magára asszony lesz az; azonfelül még szép is és okos, jókedvű és — egészséges! — S úgy titkon máris elképzelte magának azt a piros-pozsgás kis unokát, melyet ez az épvérű fiatal teremtes majdan az ő öreg két karjára fektet...

Addig is édes illuziót varázsolt a szívébe a kis Teri ezüstös kacagása, melytől úgy megelevenedett az eddig csöndes háztáj. Terike, ki az első percztől fogva bizalmas barátságot kötött a házi czirmossal és a Pagát kutyával — megtisztelve őket a Manyó és Trombás névvel — a »nagy-mama« leirhatatlan multságára, folyton ezeket nevelte, pólyázta, becézgette s közben locsogott, kérdezgetett százfelét egy szuszra, ha felelt rá valaki, ha nem — szóval gyönyörűen elváltak egymással.

Délben persze összekerültek mind az ebédlőasztalnál; ebéd után pedig együtt maradtak egy órácskát — hármasban: Magda, Béla és Terike.

Ez a hatszemközt való egy órácska, melyet a jószágos Poóts mama a megszokott sziesztának szentelt s néha másfél órára is kinyújtott — ez volt tulajdonképp a szerelmesek bizalmas négyszemközött-je.

A gyermek ott tötyögött ilyenkor körülöttük; összehordta a háznál található valamennyi divánpárnát a szó-

nyegre, fantasztikus otthont rögtönzött magának belőlük, melynek közepén ülve, a bepólyázott zsámolyt addig-addig altatta, ringatva, dudolgatva, míg többnyire maga magát dudolta álomba s fejecskéjét a legközelebbi párnára hajtva, édes szuszogással aludta a jóllakott és játékban elfáradt egészséges gyermek üdítő álmát.

(Folytatjuk.)

Krónika III.

A sziami király.

Kinek oly dicső mult Jutott osztályrészü, l, A sziami király Európába készül.	De ha pénze nincs is, Csak kitart vitézü l A sziami király S Európába készül.
Valamint a korsó Járogat a kútra : Európába készül Nagy tanulmányútra.	Mit eszel ki Sziám Fővárosa Bangkok? Meg kell pumpolni egy Európai bankot.
Tanulmányút hosszú, Vasuton kell menni, Fölmegey a költségre Egy-két-kilencz penny.	Utazó ügynökök Európába jönnek, Eljární ügyében Nemzeti kölcsönnek.
De a sors kegyetlen S titkolni mihaszna! — Borzalmasan üres A sziami kassza.	Európai bankok Hadd adjanak kölcsön, Legyen a királynak Amiből majd költsön.
Alig vagynak benne Egynehány forintok, Búsulásra már ez Elegendő indok.	Európai bankok A fejüket rázzák : »Nincs pénz« — ügynököknek Hosszan magyarázzák.
Nem gyűl már a bankó Métermázsa számra, Gonosz idők járnak A szegény Sziámra.	Ügynökök Sziámba Búsán visszamennek, A sziami király Dehogy örül ennek!
Rosz manap a termék S kiviteli cikket Nem képeznek többé A sziami ikrek.	S búsán azt sóhajtja : »Tanum Brahmaputra, Nincs szükségem többé A tanulmányútra.«
A sziami ikrek Úgy készülnek helyben... S azok sem fürödnek Vajban avagy tejben.	»Nem is kell átmennem A szomszéd határon, Amit tudni vágytam, Megtudtam immáron.«
S pénzesebb időkre Nincs kilátás, semmi, Nem érdemes már ma Sziáminak lenni!	»Közhírré is teszem, Népetem, hogy intsem : Pé n z, pé n z, pé n z, pé n z, pé n z, Európába sincsen.« [pé n z,
S bizonyítja Sziám Szomorú királya, Mily keveset hajt ma A királyi pálya.	»Európába sincsen, Sziámba se sincsen, Ezen a világon Pé n z sehó lse sincsen.«
Nem lehet belőle Urizálni, mint rég, A Damoklesz csődje Fenyegeti mindég.	Gyászba borul Sziám, Gyászba borul Bangkok... Különösek is az Európai bankok!

Inebus.

INNEN-ONNAN.

✧ **Csere.** Nincs kedvesebb, mint a háboru messziről. Mindenki hősnek érzi magát, mikor az ujságok harcztéri táviratait olvassa. Ezek a táviratok nagyobb rész képtelen számárságok s esseveszett hazugságok ugyan, de azért igen mulattató és izgató hatást tesznek a képzeletre. Különösen pedig a hajó-járatok első napjaiban felülmulthatatlan valami a harcztéri táviratok egyvelege. Még akkor nagy kedve van mindegyik háborus félnek táviratozni s még mindegyik zöld a reménység-től és a naivitástól. Az ember általában mindig hazudik, de soha sem olyan magasztos lendülettel s olyan sűrűn és nagy mértékben, mint amikor fölveti a kedv, a reménység és a naivítás. Milyen pompás volt most is az a tengernyi távirat Konstantinápolyból meg Athénből! A konstantinápolyi táviratok szerint a törökök mindjárt az első napon elfoglalták a görögök összes határerődítményeit. Az athéni táviratok szerint ellenben, a görögök ugyanazon a napon a törökök összes határerődítményeit foglalták el. Mikor pedig a pártatlan olvasó a török és görög diadalokat egyaránt elhitte, akkor az a bizarr hadi kép lebegett fantáziája előtt, hogy az első háborus nap alkonyatán a törökök dőlnék pihenőre a görög határ-erőségekben, a görögök viszont a török határ-erőségekben. Vagyis, a két sereg teljesen helyet cserélt — úgy, hogy a második háborus nap hajnalán, akár mindjárt elkezdhetik visszacsínálni a dolgot. A török védi már a görög határt s a görög a török határt. S ha másodnapon is olyan diadalmasan küzd mind a kettő, mint az első napon, akkor harmadnapra megint ott vannak, ahol a mádi zsidó: kiki a maga erődtítményeiben... De lehetséges még egyéb, merészebb stratagéma is. Az t. i., hogy sem a török, sem a görög nem törődik azzal, hogy az ő erődtítményei a másik kezébe jutottak, hanem csak annak örvendez, hogy a másik erődtítményei az ő kezébe jutottak. Ez esetben a török vigan nyomul előre s egy hét alatt beveszi Athént. Viszont a görög is hősiesen száguldoz tovább a maga diadalutján s egy hét alatt beveszi Konstantinápolyt. Szóval a háboru gyors és derült eredménye, az első napok távirataiból ítélve, teljes és tökéletes hely-, vár-, sőt ország-csere lehet. Ami most a görögé, ott lesz ur a török — s ami most a töröké, ott lesz ur a görög, Később aztán megint viselhetnek egymással háborut a czélből, hogy megint kiki visszavijja a maga régi országát... Persze, ezek a kellemes ábrándok az első háborus napok eltűntével hamar szétfoszlanak. A diadalmi táviratokból mielőbb kivész a reciprocitás. Hazudik ugyan tovább is mind a két fél, de szegény görög hazugságai egyre dagadóbbak és szomorubbak. Mert nincs komórább valami a világon, mint a háboru közélről. Különösen annak, aki azt a háborut elveszti,

* * *

✧ **Diplomácia tervez, princípium végez.** Ugy-e a hármas szövetség igen okos és hasznos dolog volt? Valóban nagy diplomaták eszelték ki: *Bismarck* és *Andrássy*. El is tartott, meg is felelt, valameddig nem volt komoly nagy veszedelmű bonyodalom... S ugy-e, az is igen eszes és logikus dolog volt a francia és a muszka diplomáciától, hogy a hármas szövetség ellensúlyául megkötötték a francia-muszka kettős szövetséget? És ez is eltartott s megfelelt egészen Krétaig. De vajjon hol van ma, a keleti bonyodalom komoly napjaiban, a hármas szövetség? És hol a kettős szövetség?... Hármas szövetség, óh, az van ma is! Hanem ebben a hármas szövetségben Európa három császára van együtt, a konok, Isten kegyelméből való legitimitás három tiszta típusa; a legridegebb világ-konzervativizmus három kérlelhetetlen öre: a német, az osztrák, meg az orosz császár. Mit törődik ma az utóbbi a *Marsailleiset* kurjogató francia republikánusokkal, akik nem akarnak rábombázni a krétai szabadságharcosokra? S mit törődik ma a két első, a liberális parvenü olaszszal, aki szín-

tén kihuzza magát a régi rendet védő zordon zsandárszerepből?... A három császár egyenként és összesen egy princípium s egymásnak természetes szövetségese. Eszes diplomaták időnként csinálhatnak más kombinációju szövetségeket is — de azok akkor bomlanak szét, mikor közeleg az eset, amelyre köttettek. A természetes szövetség, melyet a közös princípium kíván meg, csinálás, kieszelés nélkül is, magától, szinte ellenállhatatlanul létesül, mihelyt a közös princípiumot veszedelem fenyegeti. A közös császári princípiumot minden szabadságharcz kellemetlenül érinti. Kréta és Görögország harcza a zsarnokság, elnyomás és a mai térkép ellen, a közös császári princípiumot egyenesen sérti, sőt indirecte veszedelmes is arra nézve. És ime — a német császár máris Bécsben van; az osztrák császár készül Pétervárra; az orosz czár pedig amazoknál nem kisebb buzgalommal védelmezi a pogány törököt a véle hitrokon orthodox keresztények ellen. Mert minden egyéb a világon: faj, vallás, szimpáthia, dinasztiák rokonsága, diplomaták szerződése stb. stb. — mind csekélység a közös császári princípiumhoz képest! A bonyodalom megvan: a princípium parancsol. A három császár engedelmessé válik — s kész a szent szövetség. Hanem a jövő esztendőben nem szeretnék szabadság lenni Európában. Mert annak itt rossz dolga lesz, amíg az új hármas szövetség virágozik.

* * *

⊙ **A szabó tragédiája.** Réjane, a híres párisi színésznő, mint a mi lapjaink is megírták, a következő sorokat intézte a *Figaro*-hoz: »Mindennap halomszámra kapom azokat a leveleket, melyekben kíváncsi asszonyok azt tudakolják tőlem, ki a szabóm. Borzasztó volna, ha mindegyikre felelnem kellene. És azonkívül *Doucet*, a szabóm, tiltakozik az ellen, hogy megnevezem. Az istenért, segítsenek ki ebből a súlyos helyzetből. Előre is köszöni hívük *Réjane*«. A *Figaro* megjegyzi, hogy e levél írója elméssébb már nem vághatta volna ki magát súlyos, sőt kínos helyzetéből. Igen, de a szabó! kinek féltett titka ekként a közbeszéd prédája lón. Elgondolni is borzasztó, micsoda jelenet játszódhatott le családi szentélyében, melynek nyugalmát ez az indiskrét levél oly könyörtelenül feldulta! Mi így képzeljük ezt a családi jelenetet:

ÖREG DOUCET (*mint sebzett oroszlán ugrádozik fel s alá szobájában. Koronkint nagyokat ordít. A családtagok félve húzódnak egy sarokba*). Hah, a nyomorult!... Hah, az áruló!... Hah, hogy nem téphetem izekre!...

(*Félelmetesen hadonászik magasra emelt öklével; aztán fogait csikorgatva ugrál fel s alá*.)

IFJABB DOUCET. (*A sarokból, félénk, kérlelő hangon*). De papa!... Édes papa!... Kérünk, csillapodjál!...

ÖREG DOUCET. (*Nem ügyel rájuk; tombolva*): És te isten, aki fölkenettél, hogy ruháznám e földön népedet! Elfelejtés, ha meg nem védelmeztél! Nem kívánom több kegyelmedet!

(*Szeme vérben forog; hangja elfullad*.)

KIS DOUCET. (*Anyja mögül*). Papa! Papa! Az istenért! Térj magadhoz! Papa, én félek tőled!

ÖREG DOUCET. A vipera! Megölt! Érzem, hogy megölt! (*Megsemmisülten rogy egy karosszékre*.)

KIS DOUCET. (*Félénken előtipeg a sarokból, s körülöleli apja lábait*). De papuczi, aranyos papuczi, hála istennek, te élsz! És itt vagy, szerető gyermekeid körében! Nézz körül!... Ránk csak nem haragszol?!...

IFJABB DOUCET. Mi veled érzünk!... De csillapodjál végre! (*Mind körülveszik*.)

ÖREG DOUCET. (*Erőt vesz magán*). Igazatok van!... Ha férfi vagy, légy férfi. Ha szabó vagy, légy szabó. (*Sötétlen mered maga elé*). Térjünk vissza ollónkhoz!...

ÖREG DOUCETNÉ. (*Jósággal*). Ez egyszer bocsáss meg neki! Ő is csak asszony! Gyöngé, mint nemünk!

ÖREG DOUCET. (*Komorán*). Ne többet, asszony! És ti, ha azt akarjátok, hogy hosszú életetek legyen a földön, ne ejtsétek ki előttem a nevét! A vipera! Eh, el fogom tiporni!

(*Dühödten ugrik fel karosszékéből*). És te isten, aki fölkenettél!...

MIND. Az istenért, megint?! (*Megfogják a karját, s visszaüldetik székébe*.)

ÁRTATLAN KIS DOUCET-ek. Papa, sirva kérünk, bocsáss meg neki! (*Mind letérdelnek széke körül*.)

ÖREG DOUCET (*baljóslatúan*). Istennél a bocsánat!

ÖREG DOUCETNÉ (*körülöleli s megsimogatja homlokát*). Édes kis gumimajmom, csillapodjál! (*Egy édes litkot sug a fülébe*). Doucet, apa vagy!

ÖREG DOUCET. Megint? (*Keserűen*). Egy szabóval több, akit el fognak árulni!

ÖREG DOUCETNÉ. Küzdj és bizva bizzál.

MIND: Könyörgünk, bocsáss meg az eltévelyedettnek! Bocsáss meg neki!

ÖREG DOUCET. (*Hosszas, benső küzdelem után*). Ám legyen. A ti kedvetekért, csakis a ti kedvetekért... (*Magában*): Végre is tiz sor Közép-Európa összes hírlapjaiban... Belekerült volna vagy tizezer frankba... No, nem bánom, még vagy három hónapig nem perelem. (*Fenn*): A ti kedvetekért tehát, ám legyen... de valahogy ki ne ejtsétek előttem a nevét!... Ám legyen, megbocsátok! (*Mindnyáján körül ölelik; kezét csókolják! Családi tableau*.)

* * *

~ **Az olasz király az apja fia.** Az első férfi országában. Egyébiránt minden teketóriának gyűlöelője. Az etikett ellen bizony vét olykor. Például most csütörtökön, mikor egy gyilkos rohant rá és ő úgy menekült a tőrurás elől, hogy hirtelen félreugrott, minék következtében az anarchista csak a puszta levegőt döfte keresztül. Ez az egyszerű józan ész szerinti szabadulás ugyan örvendetes, de az etikett szempontjából igen komoly kifogás alá esik. A spanyol udvari törvény ugyanis megköveteli, hogy az uralkodó mindig megőrizze testének méltóságos nyugalmát, különösen gyilkos támadás alkalmával, mikor a mozdulatlanlanság egyszersmind a szentségtörésen való megbotránkozás kifejezője. Ugrania tehát a világért sem szabad. Annyival inkább nem, mert az ugrás már személyes védekezés az attentátor ellen; uralkodó pedig semmi szín alatt nem bocsátkozhatik semminémű mérközésbe olyan alantas személylyel, aminő egy attentátor. A jelen esetben az aktív szereplés a király mellett ülő főhadsegéd kötelessége lett volna; és ha esetleg a főhadsegédnél kisebb rangú katonatiszt ül a kocsiban, azé. Mert egy tábornok is nehezen kelhet birokra holmi kovácsleánygyenyel. Ezredes vagy épp kapitány már inkább. Metternich mikor ruhát méretett, komornyikjának közvetítésével adott utasításokat a szabójának; méltósága nem engedte, hogy egyenesen szóljon ehhez a közönséges polgárhoz. Mely hajmeresztő romlása hát az udvari erkölcsöknek, hogy egy király egyenesen, közvetlenül, személyesen ugrik el a szurtos kovács töre elől és maga-magát menti meg, minden segítség nélkül, csak az ő saját okos bátorságával! Ha Umberto király volnék, az életmentő-érmét adományoznám Umberto királynak, aki nem ijedt meg az árnyékától és megtartotta egy igen derék férfiú életét. Ez a felséges ur aligha fog olyan halált halni, mint az a francia kollegája, kinek a hátát kiegészette a tüzes ágymelegető, mert maga nem tehette odább az alkalmatlan edényt, de még a jelen volt udvarbeli urak sem; mert az ágymelegetőt elvinni az inas dolga; de mig az inast előcsengették, a királyt már holtra perzselte a parázs. Ilyen halált, mondom, nem fog halni szavójai Umberto. Pedig milyen szép, milyen méltóságos, milyen etikettes halál az ilyen! Mennyivel szebb a Viktor Emánuelénél! Ez a koronás polgár olyan módon halt meg, mint egy postamester. Az volt a szokása, hogy esténként ingvállra vetkőzött és egyszerű földszinti szobájának nyitott ablakába könyökölve szivta el az napi utolsó, a tizenkettedik cavourát. Egy szép, egyhe januáriusi este sokáig feledkezett az ablaknál — nagy és jó gondolatok járhattak csunya, tüskés fejében — megfázott, közönséges polgári tüdőgyulladást kapott és meg-

halt. Az udvar természetesen azt híresztelte, hogy a király pezsgőben főtt szarvasgombával terhelte meg a gyomrát és az lett a vége. De Viktor Emánuel soha sem evett pezsgőben főtt szarvasgombát, hanem annál több baccalát polentával, csakhogy az nem ártott meg neki. A fia is szivarozgat esténként az ablakban. De ha hüvös van, szürke katonaköpenyegbe csavarodik. Tehát alkalmasint igen soká fog élni. Kívánjuk neki, Olaszország első férfiának.

* * *

Mr. H. Stanley, M. P., Budapesten mulatott egy napig és semmiben sem különbözött Mr. Everybodytól, ki konstatálja, hogy a Hungaria fogadó nyugati ablakaiból szép a kilátás, aztán délelőtt kihajtat a közvágóhidhoz, este elmegy az operába, éjjel pedig a legsötétebb Budapest topografálásával foglalkozik, ha ugyan nincs vele Mrs. Everybody. Stanleynek a Mrs. Stanleyje finom angol szépségű asszonyka. Maga a híres utazó a korán őszülő, nyershus arcú gentlemanek népes fajtájából való, és mikor ott unatkozik a páholyban, erősen törjük a fejünket: ugyan hol volt table d'hôte- szomszédunk, Luzernben vagy Kairoban? És ezünkbe se jut, hogy ez a kétségbejöttön korrekt angol turista, ez az ásitásra ingerlő modernség volta-képen régi ember, igen régi ember; conquistador, a milyen Pizarro vagy Valdivia volt. A különbség csak Amerika meg Afrika, a réz bőr, meg a fekete bőr. A hideg, a vakmerő kalandhős, ki Európa nevében megy fölfedezni és megnyomorítani szegény, boldog gyermeknépeket, azoney. Kivéve, hogy azok a spanyolok nehéz muskétákkal dolgoztak, ez az angol meg perczenként nyolczszázat lövő revolver-mitrailleuseök tüze alá fogta az ő szerecsenjeit. Okosan tette. Nyert vele a geografia, a gyarmati politika és az ifjusági irodalom. Mert azok a kenetes bibliai idézetekkel teli, jámbor könyvek valóban kitűnő süldő-olvasmányok. Hogy a fekete bőr alól is piros vér fakad, ha golyó, ha kard, ha korbács, ha vasvessző éri, és a szerecseny asszonynak is fáj, ha az emlőjét tövestül tépik ki, az nem tartozik ide, az ostoba szentimentálisság és különben is tessék bizonyítani. Ahhoz sincs semmi köze a világnak, ha a conquistador a feketék milliói között ép egy szegény fehér embert csíp el rabszolga gyanánt, a pápaszemés botanizáló kis dr. Schnitzert, Emin basát és hurczolja magával a tengerig. Mindez bölcs és nemes dolog, a tudomány és a keresztyén szeretet áldása az ostoba, a vad Afrikában, Mr. H. Stanley pedig az emberiség jóltevője, a század legnagyobb felfedezője, bár mappacsinalása egy kicsit hasonlít egy hasból megirt ujdonsághoz. Junker ellenben obskurus dilettáns és alig ismeretesebb, mint az Afrika-kutatás legdicsebb eredményeivel teli könyvei, meg az a remek írott monumentum, melyet Hevesi Lajos baráti keze neki állított... Junker, a nagy, a jó ember, a tudós, ki önmagának való Mecenása, csak a szürke geografsok és természetbuvárok között valaki. Előttünk, tisztelt olvasók előtt, Stanleyé Afrika monopóliuma és azt mondjuk, bolond beszéd, amit rebesgetnek, hogy ez a halhatatlan férfiú egy reporter készültségével és egy aranyra éhező conquistador kegyetlenségével kalandozott odalent a fekete világrészben. És a fiaink még megérik, hogy Afrika neve Stanleya lesz. Történt már ilyesmi. Az az Amerigo Vespucci nevű ismeretlen ur is jó zszurnaliszta volt, bár nem irt ujságot; és Columbia csak egy kis államocská, de maga az új világ, az Amerika.

* * *

△ Az utolsó troubadur e héten halt meg. A villamos vasut gázolta el s vagy félóránnyira hurczolta magával véres tetemét. A kocsizezetőt elcsukták, mint már ilyenkor szokás, és el is itélik vala, ha meg nem indul sorsán egy szép lány szive, aki, hogy megmentse az ártatlan szegény ördögöt, előállt az elgázolt ember regényével. Bárczi Benőt ő meg nem ölte, hanem halálának akaratlan oka még is ő volt, az ő szép két szeme. A boldogtalan ember ugyanis, budapesti szokás sze-

rint, utána vetette magát és követte utczáról utczára, mindig csak őt nézve és őt nézte akkor is, mikor nem hallva a villamos kocszi csengését, akkor lépett a sinre, mikor a kocszi ott termett. Ime egy szerelmi tragédia a tizenkilenczedik században. Hajdanában úgy mondták volna: a troubadour halála, most úgy mondják: a póruljárt aszfaltbetyár. A szerencsétlen, mért is hagyta el tulajdonképi elemét, az aszfaltot és lépett a váczi-köruti kocsziut hepehupás kövezetére, a hol a villamos veszedelem sujt mindenkit, aki se lát, se hall? Az az ember életével fizetett meg egy léhaságot, melynek ezer más büntetlenül hódol. Az a szép leány pedig, akinek olyan jó szive van az ártatlanul szenvedők iránt, ugyan mit gondol: ha tudta volna, hogy a váczi köruton ily rettenetes büntetés éri üldözőjét, nem kerülte volna-e el azt a végzetes helyet? Vagy nem lett volna-e könyörületes a szegény aszfaltbetyár iránt, csakhogy vér ne folyjon miatta?

* * *

△ Rosz vlez. A görögöknek végzetesen szorul a kapczájuk, a határra küldték már az athéni rendőrséget, sőt még a palotaőrsg kétszáz ötven emberét is, hogy megmentsek a hazát. Ha jóban volnának az európai hatalmakkal, akkor a nagy harcra haza kérhetnék a különböző fogházakban őrzött Affendákiszokat, Papakosztákat s ha ezek mind a határra sereglenek, a Xerxes híres serege csak nyomorult patrouille volna a görögök haderejéhez képest.

Tánczpróba.

(Czímképünkhez.)

Április derekán szokta az intézet az ő aranszegélyű meghívóit szétküldeni. A meghívó névre szól és másra át nem ruházható. Éppen mint a nagyoknál. A különbség mindössze annyi, hogy a bál kilencz óra helyett már négy órakor kezdődik és pirkadó hajnal helyett már az estéli harangszóra véget ér. No és még egy! Mikor *Filó néni*, a főfőrendező, »hölgyek—urakat« vezényel, akkor a tánczszikra jobbról is, balról is nem sleppes dámák és frakkos urfiak lépnek ki, hanem uniformis fehér ruhás, rózsaszin szalagos, minden árnyalatu, szőke és barna enni való bébék és kisasszonyok! Minő hölgyek! Minő urak! Voltaképpen az urak is hölgyek. Ami azonban nem akadályozza a jövő reményeit, hogy egész lélekkel a táncz gyönyörének ne engedjék át magukat. Ó itt még komolyan veszik a szabályosan korrekt táncz lépést, a pas de deux-k graczióz lengését, a szövevényes tánczfigurákat. Itt a rithmikus mozgás egész tiszta szépségében jelenik meg. Itt a táncz a tánczért van még és azért oly szép és elbájoló.

Harmadéve még Zirzen Janka nagyasszonyunk fogadta itt a vendégeket. Ő teremtette ezt az otthont a gyermekek és serdülő hajadonok számára. Közel negyven évig ő volt itt a ház asszonya és hatalmas energiával ő intézte e kis boldog telep sorsát. Harmadéve, mondom, még itt tipegett a vendégek közt, kissé fáradtan, kissé rozogán, de éles tekintete körös-körül keringett és lecsapott mint a héja. Ő látott, ismert, észrevett mindent és mindenkit. Az idei tánczvizsgán a házi asszony tisztét, utóda Kasztnerné *Lázár Janka* asszony teljesítette, egy széles látkörű, fiatal nő, imponáló tudással, kinek azt hisszük, ez volt ma első nyilvános debut-je. Igen szeretetreméltóan fogadta a nagyszámu előkelő vendégeket, akik közt a miniszterelnökné rokonszenves alakját is észrevettük.

A tánczpróba fényesen sikerült, a négyesek, a tipegők, polkák, az exotikus táncz nemek, a lancier, a royal, a csokortáncz mind pompásan egybevágot és zajos tapsra ragadta a vendégeket. Az elismerésből természetesen bőven kijutott *Filó* néninek, a mesternek is, akitől nemcsak az exact lépéseket, de a gracieuse mozgást is eltanulhatják növendékei.

Képzőművészet.

Tavaszi kiállítás.

— 226. szám. Richir Hermann. Perversité. Olajfestmény, 2500 frt. Hihihí!

Hanyag kényelemmel öltözött, barátságos külsejű uri ember áll előttem, ki hangosan olvassa a katalógust. Egy hölgy meg két nagy fiu hallgatják. Vezérük pontosan beszámol a füzet tartalmával; felolvassa a számot, a festő nevét, a czimet, sőt a kép árát is. Aztán egy futó pillantást vet a képre, — néha egy megjegyzést tesz, mint fentebb — s elvonul kíséretével, gyorsan, mint a fergeteg.

Azért mégis találkoznom kell velök, még egyszer. Alighanem eltévesztették a járást, s másodsor tanulmányozzák ugyanazt a termet.

— 263 szám. Israels Joseph. Horgonykivetés. Olajfestmény, 18,000 frt. Hihihí!

Mi az ördögöt nevetet ezeken a képeken? S hova siet úgy az egész család? Vagy ha olyan sietős a dolguk, mért szaladgálnak itten fel s alá?

Bizonyára ennyi is elég nekik a mű-élvezetből. S holnap az egész tárlatból nem marad emlékülben egyéb, mint egy pár szám, egy pár név, meg egy kis lila szín.

— 500 frt... 1200 frt... 180 £.

Legtovább alighanem erre a 180 font sterlingre fog-nak emlékezni.

De ne csúfoljuk ki őket. Az, amit ők a tárlaton látnak, nem éri meg az ötven krajczár entréet, s még kevésbé a fáradságot, amit kiállanak. És mégis elhozzák obulusaikat, s végig robotolnak egy délelőttöt. Mert érzik, hogy ezzel tartoznak maguknak, s tartoznak egy fensőbb valaminek, amiről csak homályos fogalmaik vannak.

Nem olyan kicsinylendő dolog ez az ő áldozat-készségük. A megismerésnek mindig ily szerények a kezdetei. A két nagyocská fiu, akiket ez a derék ember most magával vonzol, ha megemberedik, már meg fogja nézni a képeket is. Így lesz abból a publikumból, amely csak megjelenik, olyan közönség, amely lát és gyönyörködik.

Becsüljük meg őket, mert olyanok is kevesen vannak, akik eljutnak eddig a buzgóságig. Abból a százötvenezer magyarból, akik szelvényes jegyekkel nézték meg a kiállítás látnivalóit, csak tizezer volt olyan, aki nem sajnált rá tiz krajczárt, hogy megtekintse a millenáris képkiallítást is.

Ezt a képzőművészeti társaság évi jelentése mondja. Valamint azt is, hogy a millenáris tárlaton mindössze huszonhat kép kelt el, mintegy tizenhatezer forint. Az évi tizenhatezer forintot négyszázhat eszkimónak kellene megosztotnia; mert hivatalosan ennyi művészt számlálunk. (1886-ban még csak 187-en voltak; mily csinos proletariátust ígér ez a szaporodás!)

Az idén ennyire se fogja vinni a négyszázhat eszkimó. Az ötven—száz forintos képekből még csak elkel egy-egy; de ki vásárol nálunk ennél magasabb áru képet?!

Ilyen viszonyok között bizony gyalog jár minden ambíció. Ne csodálkozzunk tehát rajta, hogy a magyar művészek kiállítása nagyon-nagyon szegényes.

Alig lehet őket meglátni a külföldiek mellett. Mert Brüsszelből, Rómából, Münchenből gyönyörű dolgokat küldtek. Ez is csuda; Budapest nekik se jó piac. De miért ne küldenék el hozzánk is azokat a munkáikat, amelyek jó ideje szerepelnek már minden nemzetközi tárlaton?! A kormány egyet-kettőt mégis csak megvásárol közülök.

Van miből válogatni. Különösen tájképek dolgában. Hamarjában bajos volna eldönteni, melyik tökéletesebb munka: a *Leempullen* képe-e (»A posteli tőzeföldeken«), mely rendkívüli mélységgel érezteti azt a hangulatot, hogy »Este van, este van, kiki nyugalomba«, vagy a *Palmié* csodálatos igazsággal festett »Holdvilágos éj«-e?! Gyönyörű a *Courtiens* tengeri képe is (»A pihenés ideje«) s mesteri festője még a tengernek *Bartels Hans* (»Hullámverés Cornwall partján«). Az *Ajuazovszky* tengeri tájképeiben már kevesebb örömről telhetik; ez az ember szépítgetni akarja a tengert! Itt kell megemlékeznünk a *Bohrdt* Hans nagy vásznáról is (»A wikingek utolsó útja«), mely megkapóan illusztrál egy kevésbé ismert legendát, de amely első sorban szintén mint tájkép köti le érdeklődésünket. A szimbolista *Bracht* Eugen (fantasztikus és mégis igaz) paysage-a (»A feledés révpartján«) csupa hangulat, az *Izraels* »Horgonyvetés«-e pedig igazán mestermű. Ezen a képen a tenger, a matrózok, a levegő, mind maga a szeplőtelen igazság.

A tárlat legszenzációsabb képe a *Richir* »Perversité«-je. Ezt a vörös haju leányt, kinek végtelenül puha, finom arca, mélyen árnyékolt, beesett szemei egy rettenetes regényről beszélnek, a legnaivabb néző sem fogja egyhamar elfelejteni. *Villegas* ezuttal genreképet küldött (»Ellentét«), de e genrekép gondolata, kompozíciója, detailjai csupa finomság, s az egész micsoda tudással, mily maestriával van megfestve! Nagyon szép a *Leempoels* képe (»Higyjétek és meg fogtok vigasztalódni.«) A valóságos hit kifejezése vagy hatféle arczon, melyek közül kettőben vagy háromban annyi a lélek, hogy a terem összes figuráinak jutna belőle. A *Benlliure* »Imádkozó aggastyán«-a csupa egyszerűség és nemesség. Az impreszionista *Bunny* három képet küldött, melyek közül az egyik (»Nyári alkony«) gyönyörű. Sok erő van a *Rotta* Silvió képében is (»Örültek háza«), s a külföldiek közül csak a legjobbakat említhetjük.

Hogy ezek nagyon leverik a mieinket, az nem szégyen, hanem természetes. A mieink egy cseppet se tettek ki magukért; jóformán csak a másodranguak állottak elő, s azok se a legjobb óráik gyümölcseivel. Van egy pár csinos tájkép *Szimyei Merse* Páltól, *Kézdi Kovács* Lászlótól (»A rátóthi malom«, mely igazán meglepő), *Kacziány* Ödöntől, *Szlányi*-től; taláunk egy-két jó arczképet *László* Fülöptől, *Balló* Edétől; nagy haladást mutat *Vaszary* János, kinek stilizált Madonnája minden tekintetben érdemes munka; konstatálhatjuk, hogy a *Pataky* László nagy tehetsége ismét produkált egy-két figyelemre méltó dolgot; sikerültek a *Fényes* és *Karvaly* Mór genreképei, s *Pállik Béla* ismét hozott e tárlatra egy pár remek birkát. De a nagyobb kompozíciók! A *Tornai* Gyula históriás képe (»Hunyady János utolsó szavai«) erőtlén, a *Knopp Imre* »Mária«-ja áhitat nélkül való, a *Dudits* Andor »Szent Norbert«-je csak egyes részleteiben sikerült, a *Kimnach* »Szent László«-ja rendkívül gyöngé, s a *Márk* Lajos új képe (»Leiki furdalások«) kész zsákmanya minden karrikaturának.

Ellenben van a tárlaton sok igen szép szobormű; de ezek is legnagyobbbrészt külföldiek munkái. Kiváló ezek közt a *Rousseau* Viktor gipsz-domborműve (»Szerelmi dal«), *Vanderstappen* márványszobra (»A zsarnok rögeszme«), *Devigne* és *Dillens* munkái.

M.

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN-FÉLE
COGNAC
MINDENÜTT KAPHATÓ.

KÖZGAZDASÁG.

HETI POSTA.

Foncière pesti biztosító-intézet. A Foncière pesti biztosító-intézet rendes évi közgyűlését s. évi április 30-án fogja megtartani. Az ezen intézet által a múlt évre vonatkozólag közzétett zárszámlából a következő számadatokat vesszük át. A törlek levonása után fennmaradt múlt évi díjbevételek: *Az elemi- és baleset biztosítási ágazatokban* 4,537,841 frt 08 kr., és az életbiztosítási ágazatban 1,949,474 frt 46 kr., összesen 5,887,415 frt 54 kr. rugnak, míg a későbbi években esedékos díjkötelezvények és díjváltók állománya 7,594,275 frt 75 kr. értéket képvisel. *Az életbiztosítási ágazat* összállománya a lefolyt évben 26,409,574 frt tőke és 8207 frt járadék-összegre emelkedett. A készpénz-díjtartalékok és díjáhozatok, a viszonybiztosítók hányadának levonása után: az életbiztosítási ágban 5,404,427 frt 97 krt., és az elemi és balesetbiztosítási ágazatokban 971,830 frt 64 krt. tesznek ki. A készpénzdíjtartalékok a m. évihez képest ennél fogva 514,166 frt 74 krral szaporodtak. A zárlat eredménye, a különféle javadalmazások levonása után, *174.617 frt 41 krajczár tiszta nyereségben* nyilvánul. A közgyűlésnek részvényenkint 7 forintnyi osztalék kifizetését fogja az igazgatóság indítványozni.

A budapesti közúti vaspálya-társaság most tartotta XXXII-ik évi rendes közgyűlését. A napirend első pontja az igazgatóság évi jelentése, mely részletesen beszámol a villamos üzeme átalakított vonalokról s a múlt évben elért eredményekről. Az ezredéves kiállítás által igényelt nagyobb forgalmi követelményeknek a társaság sikeresen felelt meg, ami csak az üzleti költségek lényeges fokozása s a párhuzamos ló- és villanyberendezés fontartása által vált lehetségessé. A bevételök főösszege 2,675,456 frt 08 krajczár, a kiadásoké 1,922,309 frt 58 krajczár. A fölölég 753,146 frt 50 kr., melyhez hozzászámítva a a tavalyi nyereségy-maradványt, 243,356 frt 24 kr. rendelkezésére áll 996,502 forint 74 krajczár. Az igazgatóság javasolja, hogy az alapszabályszerű jutalékok levonása után osztalékra 36,269 darab 100 forintos részvény után a 14 forint, vagy 507,766 forintba 3731 darab élvezeti jegy után a 9 frt, vagyis 33579 forint, szóval összesen 541,345 frt kifizetessék, nyugdíjalpra 7200 forint fordítassék s nyereségy-maradványként 396,357 forint 73 krajczár új számlára vitessék át. Ehhez képest a részvények és élvezeti jegyek 1897. évi május 1-én esedékes szelvénye a 100 forint névértékű részvényeknél darabonként az 5%-os kamattal együtt 14 forinttal, az élvezeti jegy ekszelvénye pedig 9 frttal beváltassék, a nyereségy-maradvány pedig az 1897. évi számlán előre vitessék. A közgyűlés tudomásul vette jelentéseket, az igazgatóság javaslatát elfogadta s a fölmentvényt a ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak megadta. Haraszti *Jellinek Henrik* vezérigazgató tett ezután indítványt a kocsi-vezetői segítőalapról tárgyalva. Fölemlítette, hogy az igazgatóság, mely mindig szívén viselte a hivatalnokok és alkalmazottak érdekeit, már régebben megalkotta a nyugdíjszabályzatot s a nyugdíjalap céljaira alapítványokat tett. Most azonban, a mikor az üzemsziszter megváltozik, nagyobb szabású intézkedést óhajtott tenni, annyival is inkább, mivel erre a kereskedelmi minisztériumtól is buzdítást kapott. Ehhez képest indítványozza, hogy a villamos üzemenél alkalmazott forgalmi személyzet érdekében, egy nagyobb szabású segítőalapról létesíttessék és a közgyűlés hatalmazza fel az igazgatóságot, hogy ezen alapról 100,000 forinttal leendő megteremtését hajtsa végre akként, hogy évenként legalább 10,000 forintot fordítson akár a tiszta jövedelemből, akár egyes alapokból ezen új alap növelésére, mondja ki továbbá a közgyűlés, hogy az 1895. évi április 29-én megtartott közgyűlésen létesített segítő-alap céljaira megszavazott 10,000 forintnyi összeg, valamint az 1896. évi zárlatnál odautalt hasonló összeg is, az 1895. április 29-iki alap fölhhagyása mellett, a jelen közgyűlési határozattal létesített alaphoz csatoltassék. Dolgoztasson ki az igazgatóság, az alap közlebbi rendelkezését, kezelését, fölhasználását meghatározó szabályrendeletet és mutassa be azt annak idején a közgyűlésnek. A közgyűlés zajos éljenzés közben elfogadta a javaslatot. Mire haraszti *Jellinek Henrik* vezérigazgató tett jelentést a folyamatban levő és a kiállításba vett új építkezésekről. Ismertette azoknak műszaki és pénzügyi oldalát s kiemelte, hogy az igazgatóság két dologra fektet sulyt. Első sorban arra, hogy a technikai berendezés kifogástalan, az emelkedő forgalomnak megfelelő és a közönség érdekeit kielégítő len s másodsorban arra, hogy az összes munkákat hazai erők végezzék. Igyekezni fog az igazgatóság, hogy az egész közúti hálózatot minél előbb villamosáá átalakítsák. Jelentést tesz a közel jövőben fogantatandó munkálatokról, a melyek közül a legfontosabb az, hogy a társaság még ez évben megkezdje az új budai vonatok kiépítését a Perencz József-hídtól a déli vasútig és Krisztina-körútig. Végül jelentést tett arról, hogy az igazgatóság a főváros közúti forgalmának egységessé tétele érdekében a Lehel-utczából Rákospalotáig vezető villamos vasút részvényeinek nagy részét (12 ezer darabot) magához váltotta. A közgyűlés a terjedelmes jelentést egyhangulag örvendétes tudomásul vette és végül a régi felügyelő bizottsági tagokat újból megválasztott.

Pécs 24. Mi becses küldeményében egyetlen vonást sem találunk, mely a poétát árulná el. De mondani valója sem igen van. Azért nem is ajánljuk Önnek, hogy ily hiába való dolgokkal töltse az idejét.

Linuska. Mondjuk hogy sajtóhiba. Aki a sajtóhibát kitalálta, az az emberiség legnagyobb jölteveő közé tartozik. Ön oly eszes és nagy gyönyörűségünkre, oly jól tud olvasni, hogy zavarba jönnénk, hogy mit feleljünk Önnek? Hála istennek, hogy van sajtóhiba. Tehát — sajtóhiba.

Finale. Önt talán érdemes lesz felfedezni. Válasszon egy jó, zenebona nélkül való nevet, amelynek majd becsületére kell válnia. Mi támogatni fogjuk.

Mercator. Keine Waare für uns.

X. Sohse röstelje. Mi elolvassuk a küldeményeit. Ha ritkán találunk szemet, annak nem mi vagyunk az oka. Az utolsó talán beválik.

E. Rózsika. Ön zsákba macskát árul. Hogy tudjuk mi, hogy kiadjuk-e azt a verset, melyet Ön beküldeni szándékozik? Titokban megsgjuk Önnek, hogy nem is mi választjuk a verseket, amelyeket kiadunk, hanem a versek választják meg enmagukat. Furcsa, de körülbelül így van.

Divattudósítás az 1897. évi tavaszi idényre. Henneberg G. ismert nevű selyemgyára Zürichből a következő sorokat közli velünk: »Az idei tavaszi évadban nem mutathatunk fel kiválasztott, különös kedveltségű selyemszövetet. A két éven keresztül kedvelt taffet — habár néhány fajtában utó rendelve lettek is — elvesztette uralmát, mivel a nagy dudoru ujjak, melyekhez igen alkalmas szövetanyagot szolgáltatott, többé kevésbé idejüket multák. A taffet helyettese főleg a csinos, apró effektelt készült taffetas armüre lehet, valamint az apró s közép dessinű taffetas faconné és louisienne is kiváló szerepet játszhatnak. Chinés-selymek, melyeket oly sürüen rendelnek, »divattalanná lettek«, illetőleg csak váljanak, mivel még egyre megrendelés tárgyát képezik; nagyobb mennyiségben mint valaha! Nem a nagy, ríktó s s sok színű pompadour-kivitelben, hanem az apró egy színű mintázatban, s a kicsiny vagy többszínű szétszórt virágokkal, e két utóbbi genre még ezen esztendőben is kiváló kedvezence marad a hölgyvilágnak. — A moirée veloir (a moirée antique helyett), előkelő, majdnem fenséges szövése s hasonlíthatlan tűzével! *Satin duchesse, merveilleu, surah és radzimir*, miként ez ideig, ugy ezental is megállják megszokott helyeiket, valamint a damass is épp úgy feketében mint szinesben; ez utóbbi azonban csak apró vagy közepes dessinben! *Taffetas glacés (changeant vagy sillerselem)* »marad«; mert e fajták különösen bésül és alsószyoknyákhoz nagyon kerestettek; mivel a hölgyek mindegyre jobban belátják, hogy az utóbbi czélnak inkább megfelelők és szebbek, mint a fehér. — Egy kedvezencet majdhogy elfeledtem: *Foulard-selyem!* Főleg gyönyörű dessinnel, nyomva avagy faconnizrova világos, könnyű gyengéd alapra. Legujabb színek a következők: *Marie Antoinette, Louis XV, Météore, Crevette, Vénus, Papillon és Isly* — társasestélyekre: a közép és sötét cache-mire-színek különösen a zöld s ennek különféle árnyalataiban.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

A selyem el van égve! Ezt szokták a hölgyek mondani, ha az illető ruhadarabok igen sokszor már a 2-ik, 3-ik viselet után a hajtásokban elhasadnak vagy mint a vatta szétmálanak; ezen jelenség nem a »véletlen« által okozott elégs! Hanem a selyem, hogy az vastagabbnak s még is olcsónak tűnjék fel, tudatosan leszen czinn- és phosphor-savval páczolva, melyek a nyersselyem érzálait mintegy szétrágnák; »az ilyenmű festési eljárás »megterhelésnek« nevezik! Mentül jobban óhajtták a selymet megnehezíteni, annál több czinnfürdön megyen az keresztül, hogy az ezen mérget tökéletesen magába szívja. Az így festett selyem — a legnemesebb szövés! — a halálsírját, tehát még mielőtt az a szövíszékre kerülne, már is magában rejti. Az ilyen száalokból készült ugynevezett selyemszöveteknek, rövid használat után, természet-zerüen szakadozniok kell, mint a gyújtó kanócnak, aszerint, amint azok többé avagy kevésbé terheltek meg. — A drága öltözék (készítési díjjal együtt) tökéletesen értéktelen. Az én valódi selymeimből szivesen küldök postafordultával porto és vámmentesen mintákat. **Henneberg G.** (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. 6

Feszty-társaság körkép palotájában városliget
„Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem“
óriási körkép.

Látható reggeli 9 órától esti 9 óráig, este villanyvilágításnál.
Belépő díj 50 kr. Gyermekjegy és katonajegy örmestertől lefelé 30 kr.

Magyar királyi államvasutak.

56.346/97. sz.

Háló- és étkező-kocsik közlekedése a magy. kir. államvasutak vonalain.

A folyó évi május hó 1-én életbe lépő nyári menetrendben a magy. kir. államvasutak vonalain a hálókocsik következő vonalakon és vonatokkal fognak közlekedni és pedig:

Hálókocsik.

A budapest-keleti pályaudvar bécsi vonalon L/m. Bruckon át, a hálókocsi a 8. számú személyvonattal Budapestről este 10 óra 45 perczkor indul és Bécsbe reggel 6 óra 20 perczkor érkezik, Bécsből a 7. számú személyvonattal este 10 órakor indul és Budapestre reggel 6 óra 40 perczkor érkezik.

A budapest-nyugoti pályaudvar bécsi vonalon Marcheggén át, Budapestről a 118. számú személyvonattal este 9 óra 35 perczkor indul és Bécsbe reggel 6 óra 35 perczkor érkezik; Bécsből a 117. sz. személyvonattal 11 órakor indul és Budapestre reggel 7 óra 45 perczkor érkezik.

A budapest-keleti pályaudvar fehringi vonalon egyelőre csak Fehringi Budapestre az 1204. számú személyvonattal este 9 óra 55 perczkor indul és Fehringre reggel 8 óra 05 perczkor érkezik; Fehringről az 1203. számú személyvonattal este 8 óra 39 perczkor indul és Budapestre reggel 7 óra 35 perczkor érkezik.

A budapest-keleti pályaudvar brassói vonalon Kolozsváron át, Budapestről az 502. sz. gyorsvonattal este 9 óra 15 perczkor indul és Brassóba d. u. 2 óra 9 perczkor érkezik; Brassóból az 501. sz. gyorsvonattal d. u. 2 óra 45 perczkor indul és Budapestre reggel 7 óra 50 perczkor érkezik.

A budapest-nyugoti pályaudvar orsovai vonalon folytatólág Bukarestig Budapestre a 704. sz. gyorsvonattal délután 2 óra 30 perczkor indul, Orsovára éjjel 12 óra 56 perczkor és Bukarestbe d. e. 11 óra 40 perczkor érkezik; Bukarestből d. u. 5 óra 54 perczkor, Orsováról a 703. sz. gyorsvonattal éjjel 2 óra 58 perczkor indul és Budapestre d. u. 1 óra 25 perczkor érkezik.

A budapest-keleti pályaudvar piskii vonalon, Budapestre a 606. sz. személyvonattal este 10 órakor indul és Piskibe d. e. 10 óra 56 perczkor érkezik; Piskiről a 605. sz. személyvonattal d. u. 4 óra 10 perczkor indul és Budapestre reggel 6 óra 10 perczkor érkezik.

A budapest-keleti pályaudvar zágrábi vonalon, Budapestre az 1006. sz. személyvonattal este 8 óra 30 perczkor indul és Zágrábba d. e. 9 óra 14 perczkor érkezik; Zágrábból az 1005. sz. személyvonattal este 7 óra 42 perczkor indul és Budapestre reggel 8 óra 20 perczkor érkezik.

A budapest-keleti pályaudvar fiumei vonalon, Budapestre az 1004. sz. gyorsvonattal délután 3 órakor indul és Fiuméba reggel 6 óra 20 perczkor érkezik; Fiumétől az 1003. sz. gyorsvonattal délután öt óra harmincz perczkor indul és Budapestre reggel nyolcz óra negyven perczkor érkezik.

A budapest-keleti pályaudvar arad-tövisi-predeali vonalon folytatólág Budapestig Budapestre a 602. sz. gyorsvonattal délután 1 óra 55 perczkor indul, Predeálra este 6 óra 29 perczkor és Bukarestbe délelőtt 11 óra 25 perczkor érkezik; Bukarestből délután 5 óra 30 perczkor, Predeáltól a 601. sz. gyorsvonattal este 9 óra 12 perczkor indul és Budapestre délután 1 óra 10 perczkor érkezik.

A budapest-keleti pályaudvar kassai vonalon folytatólág Iglóig május hó 1-étől június hó 15-ig és szeptember hó 15-étől folytatólág tovább; Budapestre az 1506. sz. személyvonattal este 8 órakor indul, Kassára reggel 5 óra 56 perczkor, Iglóra délelőtt 9 óra 11 perczkor érkezik; Iglóról indul este 7 óra 48 perczkor, Kassáról az 1505. sz. személyvonattal este 10 óra 34 perczkor indul és Budapestre reggel 8 óra 15 perczkor érkezik.

A budapest-keleti pályaudvar kassai vonalon folytatólág Poprád-Felkáiig csak június hó 15-től szeptember hó 15-ig, Budapestre indul éjjel 10 óra 40 perczkor az 1510. sz. gyorsvonattal Kassára reggel 4 óra 30 perczkor és Poprád-Felkára reggel 7 óra 30 perczkor érkezik; Poprád-Felkáról indul este 10 órakor, Kassáról az 1509. sz. gyorsvonattal éjjel 12 óra 35 perczkor és Budapestre reggel 6 óra 55 perczkor érkezik.

A budapest-nyugati pályaudvar Temesvár—Józsefváros között, Budapestre a 714. sz. személyvonattal este 10 óra 35 perczkor indul, Temesvár—Józsefvárosra reggel 8 óra 14 perczkor érkezik. Temesvárról a 709. sz. vonattal este 9 óra 25 perczkor indul és Budapest nyugati pályaudvarra reggel 7 óra 15 perczkor érkezik.

A hálókocsik csak I. vagy II. oszt. menetjegyekkel bíró utasok által — megfelelő pótlégy váltása mellett — használhatók, kivéve az 1006. és 1005. sz. vonatokkal Budapest-Zágráb, továbbá a 606. és 605. sz. vonatokkal Budapest-Piski között közlekedő hálókocsikat, melyek csak I. osztályu menetjegyekkel vehetők igénybe.

A 602. és 601. sz. gyorsvonatokkal Aradon át Budapest—Bukarest között közlekedő hálókocsik a budapest-brassói vonalra nézve I. és II. oszt., a brassó-bukaresti vonalra nézve pedig csak I. oszt. menetjegyekkel vehetők igénybe.

A pótlégyek árai.

Budapest keleti pályaudvar Bécs-Bruckon át vagy viszont I. osztály 4 frt, II. osztály 3 frt, Budapest nyug. pályaudvar Bécs-Marcheggén át vagy viszont I. osztály 4 frt, II. osztály 3 frt, Budapest kel. pályaudvar Fehringen át vagy viszont I. osztály 4 frt, II. osztály 3 frt, Budapest kel. pályaudvar Brassó-Kolozsváron át vagy viszont I. osztály 6 frt, II. osztály 4 frt 50 kr., Budapest kel. pályaudvar Kolozsváron át vagy viszont I. osztály 4 frt, II. osztály 3 frt, Kolozsvár-Brassó, vagy viszont a nappali gyorsvonatoknál I. osztály 2 frt, II. osztály 1 frt 50 kr., Budapest nyug. pályaudvar Bukarest vagy viszont Orsován át I. osztály 7 frt 50 kr., II. osztály 6 frt, Budapest nyug. pályaudvar Bázias vagy viszont Temesváron át I. osztály 4 frt, II. osztály 3 frt, Budapest nyug. pályaudvar Orsova vagy viszont I. osztály 4 frt, II. osztály 3 frt, Budapest nyug. pályaudvar Temesvár vagy viszont (a nappali gyorsvonatoknál) I. osztály 2 frt, II. osztály 1 frt 50 kr., Temesvár-Orsova vagy viszont I. osztály 4 frt, II. osztály 3 frt, Temesvár-Bukarest vagy viszont I. osztály 6 frt, II. osztály 4 frt 50 kr., Budapest kel. pályaudvar Budapest vagy viszont Aradon át I. osztály 7 frt 50 kr., Budapest kel. pályaudvar Predeal vagy viszont Aradon át I. osztály 6 frt, Budapest kel. pályaudvar Brassó vagy viszont Aradon át I. osztály 6 frt, II. osztály 4 frt 50 kr., Arad-Bukarest vagy viszont Aradon át I. osztály 6 frt, Arad-Predeal vagy viszont Aradon át I. oszt. 4 frt, Arad-Brassó vagy viszont Aradon át I. osztály 4 frt, II. oszt. 3 frt, Budapest kel. pályaudvar Piski vagy viszont I. osztály 4 frt, II. oszt. 3 frt, Budapest kel. pályaudvar Arad vagy viszont (a nappali gyorsvonatoknál) I. osztály 2 frt, II. osztály 1 frt 50 kr., Budapest kel. pályaudvar Kassa vagy viszont I. osztály 4 frt, II. osztály 3 frt, Budapest kel. pályaudvar Fiume vagy viszont I. osztály 5 frt, II. osztály 3 frt 75 kr., Budapest kel. pályaudvar Zágráb vagy viszont I. osztály 4 frt, II. osztály 3 frt, Zákány-Fiume vagy viszont I. osztály 4 frt, II. oszt. 3 frt, Budapest kel. pályaudvar Zákány vagy viszont (a nappali gyorsvonatoknál) I. osztály 2 frt, II. osztály 1 frt 50 kr.

I-ső osztályu menetjegyekkel bíró utasoknak meg van engedve, hogy vasuti menetjeggyel, de két pótlégy váltása mellett, egy ugynevezett félfülkét egyedül használhassanak.

A Budapest-Zágráb és Budapest-Piski között közlekedő hálókocsiknál ezen kedvezmény nem bír érvénnyel.

Étkező kocsik.

A budapest-nyugoti pályaudvar bécsi vonalon Marcheggén át az étkező kocsi Budapestre a 106. számú gyorsvonattal reggel 8 órakor indul és Bécsbe délután 12 óra 45 perczkor érkezik; továbbá indul Budapestre a 108. sz. luxusvonattal délután 5 óra 40 perczkor és Bécsbe este 9 óra 45 perczkor érkezik; Bécsből a 105. sz. gyorsvonattal délután 4 órakor indul és Budapestre este 8 óra 50 perczkor érkezik, továbbá indul Bécsből a 103. sz. gyorsvonattal délelőtt 9 óra 5 perczkor és Budapestre délután 1 óra 50 perczkor érkezik.

A budapest-nyugoti pályaudvar karánsebesi vonalon Budapestre a 704. sz. gyorsvonattal délután 2 óra 30 perczkor indul és Karánsebesre este 10 óra 15 perczkor érkezik. Karánsebesről a 703. sz. gyorsvonattal reggel 5 óra 37 perczkor indul és Budapestre délután 1 óra 25 perczkor érkezik.

Budapest-keleti pályaudvar Kolozsvár közt, Budapestre az 504. sz. gyorsvonattal délután 2 óra 15 perczkor indul és Kolozsvárra este 10 óra 37 perczkor érkezik; Kolozsvárról az 503. számú gyorsvonattal reggel 5 óra 23 perczkor indul és Budapestre délután 1 óra 50 perczkor érkezik.

Kolozsvár—Brassó között: Kolozsvárról az 502. sz. gyorsvonattal reggel 6 óra 11 perczkor indul és Brassóba délután 2 óra 9 perczkor érkezik; Brassóból az 501. sz. gyorsvonattal délután 2 óra 45 perczkor indul és Kolozsvárra este 10 óra 45 perczkor érkezik.

Budapest keleti pályaudvar — Piski között: Budapestre a 602. sz. luxusvonattal délután 1 óra 55 perczkor indul és Piskire éjjel 10 óra 8 perczkor érkezik. Piskiről a 601. sz. luxusvonattal reggel 5 óra 7 perczkor indul és Budapestre délután 1 óra 10 perczkor érkezik.

Budapest keleti pályaudvar — Zimony között: Budapestre a 904. sz. gyorsvonattal délután 2 óra 40 perczkor indul és Zimonyba este 9 óra 38 perczkor érkezik; Zimonyból a 903. sz. gyorsvonattal reggel 6 óra 11 perczkor indul és Budapestre délután 1 óra 5 perczkor érkezik.

Budapest keleti pályaudvar — Kassa között: Budapestre a 402—1502. sz. gyorsvonattal reggel 7 óra 20 perczkor indul és Kassára délután 1 óra 16 perczkor érkezik; Kassáról az 1501—101. sz. gyorsvonattal délután 3 óra 55 perczkor indul és Budapestre 9 óra 55 perczkor érkezik.

Budapest keleti pályaudvar — Zágráb között: Budapestre az 1004. sz. gyorsvonattal délután 3 órakor indul és Zágrábba este 10 óra 27 perczkor érkezik; Zágrábból az 1003. sz. gyorsvonattal éjjel 12 óra 16 perczkor indul és Budapestre reggel 8 óra 40 perczkor érkezik. Az étkező kocsikat I. és II. oszt. utasok vehetik igénybe. Ezen kocsik használatáért külön illeték nem fizetendő.

Budapest, 1897. április hó 10-én.

Az igazgatóság.

A SZÉPSÉG ÁPOLÁSÁHOZ.

Eddig el nem ért
HATÁS.

KIELHAUSER H.
folyékony
Glycerin-Crème

ártalmatlan anyagokból készült sikerült vegyülek, mely nemcsak a bőrt finomítja, hanem tényleg az ifjú üdéséget eleveníti és azt állandóan fentartja. Legjobb óvszer levegő, szél és napsütés ellen, eltávolít napfoltot, szeplőt, májfoltot és minden más bőrtisztatlanságot.

Glycerin-Crème-Szappan

kiváló enyhe, bársonyszerű bőrt idéz elő. A Glycerin-Crème használatánál ajánlható a

Párisi Hölgy puder

a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre változtatja és azt simán és szárazon tartja.

Hamisított párisi hölgy pudertől és Glycerin-Crémétől óvakodjanak; csak az a valódi, melyen a címképen, valamint a leírásán a mellékelt védjegy van.

Raktár minden gyógyszerárban és illatszer-üzletben.
Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerár
Budapest, Király-utca 12. sz.

Legjobb a
BÖRRE -
Dr. Graf **BYROVIN**
Törvényesen védett árujelvény.

Illatos vagy szagtalan.

Teljesen és nyáron nélkülözhetetlen. Gyógyoszerárakban és drogériákban kapható. A Graf-féle gyógyszerárakban készítmények bizonyítottan sem szabad hiányozni, ingyen küldi meg **Dr. Graf és Társa**, Berlin O. 34, vagy

Magyarországra és Ausztriára főraktár:
TÖRÖK JÓZSEF
gyógyszerár
Budapest, Király-utca 12. sz.

Legcélszerűbb, legtartósabb, legolcsóbb az

aszfalt-burkolat.

Templomok, tantermek, folyosók, járdák, kocsutak, hidak, vágóhidak, istállók, magtárak, műhelyek, kapualjak, udvarok, terraszok, játszóhelyek stb. **aszfalt-burkolását**, nemkülönb

nedves lakások gyökeres **szárasztatását** jótállás mellett legolcsóbban vállalja

a magyar **aszfalt részvény-társ.**
Árjegyzék, költségvetés ingyen!

Wasmuth-féle **tyukszem-gyűrű** az **órában**

háromszor 24 óra alatt meggyógyít minden **tyukszemet.**

Egy óra ára 60 kr., vidékre 80 kr. előzetes beküldése mellett bérmentve.

Főraktár:
TÖRÖK JÓZSEF
gyógyszerár
Király-utca 12. sz. 1.

SCHLICK-FÉLE

vasöntöde és
gépgyár részvénytársaság Budapest.

Gyár és irodák: VI., külső váci-ut 1696—1699.
Városi iroda és áruraktár: VI., Podmaniczky-u. 14.

Ajánlja magát következők készítésére és szállítására, úgy mint: **vashidak és tetőszerkezetek, szögecselt és hengerelt vastartók, gőzkazánok és gőzgépek, zsilipek, átereszek, jónak bizonyult rendszer szerint, körszivattyúk, vízvezeteki csövek, minden nagyságban, felhuzók kézi-, víz- és gőzerőre.**

New-York

életbiztosító társaság.

Alapított 1845-ben, tisztán kölcsönösségen alapszik, minden utánfizetési kötelezettség kizárásával. Miután részvényesek nincsenek az összes tőke és nyereségek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1895. évi zárszámadásból:

Aktívák összege	tk. 905,859,490
Évi bevétel	> 196,276,666
1895-ben a biztosítottaknak kifizetett	> 87,032,479
1895-ben kötött új üzletek összege	> 669,730,116
Főlősleg	> 124,580,448

Nincs másik kölcsönös biztosító társaság a világon, mely ily óriási főlősleg fölött rendelkezne. Fennállása óta New-York biztosítottjainak kifizetett 1,074,013,592 frankot. New-York a művelt világ összes országában bír főkokkal.

Referenciák Magyarországon:
a magyar általános hitelbank, a magyar kereskedelmi bank.

Közelebbi felvilágosításokat ad:
A NEW-YORK
életbiztosító társaság magyarországi igazgatósága
Erzsébet-körut 9—11. New-York palota.

ERDÉLYI

cs. és kir. udvari fényképész
tudatja, hogy
Kossuth Lajos- és Ujvilág-utca sarkán levő
- UJ MUTERMÉT megnyitotta. -
Bejárat: Ujvilág-utca 2. sz.
TELEFON. LIFT.
Fiók-műterem: V., Erzsébet-tér 18.

KURCZ LIPÓT és Tsa
PHOTO-
czinkografiai
műintézet

BUDAPEST, VIII. SZENTKIRÁLYI 13
KESZÜL
mindennemű nyomtatványhoz szükséges
CLICHÉ
LEGJOBB és
OLCSÓ
KIVITELBEN
Czinkografia és
fémetszel
ujján.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási részv.-társ.

Hajóáratok a sz.-endrei dunaágban. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közli, hogy a hajóáratokat a sz.-endrei dunaágban az idén Nagy-Marosig, illetve Dömösig fogja kiterjeszteni és ez alkalmából **új külön díjszabást** ad ki, mely április 25-ével, illetve a vonal megnyitása napjával lép érvénybe. E díjszabás által a múlt évben érvényben volt díjszabás hatályon kívül lép. Egyes példányok az igazgatóságnál 15 kr-ért megszerezhetők.

Hirdetések felvételnek
„A Hét” kiadóhivatalában.
VII. kerület, Erzsébet-körut 6. szám.

